

AARHUS UNIVERSITET

"Der venter stadig en masse udfordringer ude i horisonten"

Læs om det nye studieadministrative system på side 18

WWW.AU.DK/UNIVERS

#03

13. mar. 2012

UNivers

NYHEDER ■ INTERNATIONAL ■ FORSKNING ■ MØD EN TAP ■ DEBAT ■ OG MEGET MEGET MERE ...

>
HALLO!!

Hvordan ser det ud med
ytringsfriheden?

Samler debatten støv på
hylden?

Og hvis man endelig råber
højt, er der så nogen, der
lytter?

UNivers sætter fokus på
ytringsfrihed og debatkultur
på Aarhus Universitet.

LÆS MERE PÅ
SIDE 10-11

Foto: Jesper Rois

Ytringsfrihed på markedsvilkår

Vi har ytringsfrihed, ja tak. Men hvad skal vi bruge den til? Sådan lyder det fra en gruppe forskere, når de bliver spurgt om deres mulighed for at deltage i universitetsdebatten.

Af Helge Hollesen
hho@adm.au.dk

Når man beder forskere pege på, hvornår deres muligheder for medbestemmelse og debat ændrede sig radikalt, peger de fleste på den 1. juli 2003. Den dag trådte den nye universitetslov i kraft med enstrengt ledelsesstruktur og en rektor valgt af en bestyrelse med eksternt flertal.

– Da ansatte og studerende blev frataget den demokratiske medbestemmelse, samtidig med

at politikerne massivt arbejdede for, at universiteterne skulle rette ind og være en ressource i konkurrencestaten, indikerede det rimelig klart, at der skulle ske noget andet end det, forskerne ønsker, mener professor Henrik Kaare Nielsen.

Diskuterer i krogene

Lektor Ansa Lønstrup fra Institut for Æstetik og Kommunikation mener, at den nye lov har lagt en virksomhedskultur ind over universitetet, hvor det handler om bundlinjetal, produktivitet og

effektivisering, og hvor forskerne selv skal hente eksterne bevilninger hjem. Derfor kan dagens debatkultur ikke diskuteres uafhængigt af netop de rammer og præmisser.

– Virksomhedslogikken styrer, og vi diskuterer på skrømt. Beslutningerne er taget, og så kan man bidrage med lidt detaljer. Det er også det, der giver ulyst til at deltage i debatten, siger hun.

Samme iagttagelse har professor Mogens Kilian gjort fra sin plads på Institut for Biomedicin.

– Vi diskuterer rigtig meget i

krogene, men der er ingen åben diskussion. Vi har ganske vist institutmøde en gang om måneden, hvor alle principielt kan være med og give deres mening til kende. Men de fleste fravælger de møder, fordi de føler, at de ikke har noget at skulle have sagt, siger han.

Det handler om markedsgørelse

Ansa Lønstrup mener derfor ikke, at debatkulturen har noget med manglende ytringsfrihed at gøre.

– Det er en kortslutning. Det handler om markedsgørelse, politisk styring og selvfølgelig den ny universitetskultur. Men min ytringsfrihed har jeg ikke noget problem med. Det er mere et spørgsmål, hvad jeg kan bruge den til, siger hun. ■

Læs hele artiklen om debatkulturen før og nu på Aarhus Universitet på side 10-11. Følg også med i debatten på Aarhus Universitets temasite "AU til debat" på: www.au.dk/autildebat2012

LÆS
OGSÅ
I DETTE
NUMMER

DEBATKULTUR PÅ AU
TEMA OM DEBATKULTUR: EN RÆKKE
FORSKERE GIVER DERES BUD PÅ
DEBATKULTUREN DENGANG OG I DAG.

LÆS MERE > SIDE 10-11

SKIBET ER LADET MED FORSKNING
HVERDAGEN BYDER PÅ BÅDE
UNDERVISNING OG SKIFTNING AF
MOTOROLIE FOR SKIPPER OG CAND.
SCIENT. TORBEN VANG.

LÆS MERE > SIDE 12

PRAVDA ELLER FRI DEBAT?
I DE SENESTE UGER ER OGSÅ UNIVERS
BLEVET INDDRAGET I YTRINGSFRIHEDSDE-
BATTEN PÅ AARHUS UNIVERSITET

LÆS MERE > SIDE 3

POWERLESS SPECTATORS?
IN RECENT WEEKS THE DANISH MEDIA
HAVE BEEN FOCUSING A GOOD DEAL
ON FREEDOM OF SPEECH AND THE
WAY ISSUES ARE DEBATED AT AU.

READ MORE > PAGE 2

Photo: Søren Kjeldgaard

Learning about life in the 18th century

The great Aarhus festival focusing on life in the 18th century is being held at the moment, and a range of events are being conducted in English – as well as some for which the language used is irrelevant. The Danish University Extension in Aarhus are the organisers of the festival, and they have also produced a list of events that are suitable for English-speaking festival goers.

So why not check out the English festival programme at aarhundredetsfestival.dk? Just click on the British flag.

The working environment at AU

A questionnaire relating to the working environment at Aarhus University will be landing in your mail box during the next couple of weeks. The deadline for responding is 1 April, and the team responsible for the study are very keen to hear from international staff as well as Danes. This study of the physical working environment is not anonymous because it is important that your local working environment group are able to contact you to discuss solutions to any specific problems that you might have.

If you have any questions about the study, please don't hesitate to contact Jacob Søndergaard Jensen at jje@adm.au.dk

From lively debaters to powerless spectators

FREEDOM OF EXPRESSION In recent weeks the Danish media have been focusing on freedom of speech and the way issues are debated at Aarhus University. Professor Henrik Kaare Nielsen does not feel that researchers need to be careful about what they say in public. But the politicians don't want them to imagine that anyone will necessarily listen to what they have to say.

By Helge Hollesen

hho@adm.au.dk

Professor of Aesthetics and Culture Henrik Kaare Nielsen does not recognise the image of a culture of silence prevailing at the Danish universities. He believes that the debate at and about the universities has narrowed down because researchers no longer harbour expectations of criticism being any use.

In a feature published in the Danish newspaper *Information* on 21 February, the professor stated that researchers have resigned themselves to the situation and are now reduced to being powerless spectators in a lengthy top-down process that will turn the educational university into an invoice-focused university.

Professor Nielsen has gone all the way from student riots to the subsequent professional criticism in the 1970s. He remembers it as a period with a very lively and candid public debate.

"To a large extent, however, it was supported by really dogmatic, power-political agendas, which not only thought they were academically right, but would also decide the university's strategic endeavours."

Little dictators and dogmatism

The host of professors who effectively ran the Danish universities before 1973 included little dictators who locally defined what was true and qualified knowledge. This also created a certain stability, and nobody poked into each other's field of study.

"In a way, this was the top-down management of the time with an academic foundation," says Professor Nielsen.

The student rebellion and the democratic administrative law from 1973 led to a break-up of this monopoly, where students and young lecturers could now take part in defining qualified knowledge.

"The battles over academic supremacy were taken up in the staff-elected collegial and subject-related bodies. However, this easily led to dogmatisation and power struggles that were mainly intended to take specific academic positions into account rather than regarding departmental interests as something that could be the object of a particular type of public debate," says Professor Nielsen.

Weak pluralism with tolerance

The dogmatism died out completely in the 1980s and was challenged by the post-modern uprising. "And it was refreshing," says Professor

Nielsen in retrospect.

However, the professor believes it ended in what he calls weak pluralism.

"In principle, you could work in whatever tradition you liked, without being accountable to criticism from other academic positions. It meant considerable tolerance, but also a tendency towards mutual indifference. The overall academic public was to all intents and purposes cancelled, and academic development therefore lacked the drive that can be connected with clinching with each other in mutual respect."

No guarantee of academic insight

After 2003 a single-strand management structure was introduced at Danish universities following a new Universities Act: management staff were appointed, and the rector was elected by a board containing a majority of external representatives. A good number of university staff have subsequently criticised this change, claiming that it has strangled all sense of free and open debate.

You talk about a prevalence of apathy at the university as opposed to previously, when there was a feeling of being able to take action and gain influence. Are you

Foto: Roar Lava Paaske

"The universities are very like private companies today. The work of the individual very much depends on how the company performs," says Professor Henrik Kaare Nielsen.

saying that academic competence now has no chance of being heard?

"Exactly, in narrow local contexts. But when it's about large departments and at faculty level, there are no forums for developing shared understanding. And there's no guarantee that academic insight will be heard."

Management casts a sideways glance at loyalty

Do researchers hold back when it comes to taking part in public debates?

"I don't think so. But the whole political manoeuvre in removing the researchers' co-determination and turning the educational university into an invoice-focused university has fairly clearly indicated that researchers should no longer imagine they'll be heard.

Something else should happen than what the researchers want."

Do you regard the debate culture as a sign that people today have more loyalty to their workplace?

"I think so. You see the universities are very like private companies today. The work of the individual very much depends on how the company performs. We didn't have this in mind at all in the 1970s, when the university was indeed a public institution that should serve scholarship and the common good. Now that the university's interest has been reduced to a question of its own survival, the management casts a sideways glance at the individual employee's loyalty. But I don't know how much the individual thinks along those lines when they feel there's something to criticise." ■

UNIvers

Udgives af Aarhus Universitet.

Kontrolleret oplag: **12843**
i perioden 1. januar 2011-30. juni 2011

Den nyeste udgave af **UNIvers** kan findes i standere overalt på universitetet.

Næste nummer udkommer 2. april
Deadline for indlæg 26. marts kl. 10.

Fredrik Nielsens Vej 5, bygn. 1448
8000 Aarhus C

T: 8715 0848
E: univers@au.dk
W: www.au.dk/univers

Annoncer: dgMEDIA 7027 1155
Tryk: Avis-Tryk A/S
ISSN: 1604-1607

Bjerg Tulinius
Ansv. redaktør
T: 8715 3053
E: btu@adm.au.dk

Kristian Serge Skov-Larsen
Redaktør
T: 8715 3054
E: ksl@adm.au.dk

Ida Hammerich Nielson
Journalist
T: 8715 3018 / M: 6020 2626
E: ihn@adm.au.dk

Helge Hollesen
Journalist
T: 8715 3028 / M: 6020 2708
E: hho@adm.au.dk

Peder Holm-Pedersen
Journalist
T: 8715 1709
E: peho@dpu.dk

Peter Nicolaisen
Journalistpraktikant
T: 8715 3058
E: pn@adm.au.dk

Astrid Hellerup Madsen
Studentskribent
M: 2096 6855
E: ahm@adm.au.dk

Lasse Emil Frost
Studentskribent
M: 2567 0547
E: lef@adm.au.dk

Sanne Hyldgaard
Fotografiev
M: 2462 2860
E: shy@adm.au.dk

Lars Kruse
Fotograf
T: 8715 3042
E: lk@adm.au.dk

Jesper Buch Rais
Fotograf
T: 8715 3043
E: jbra@adm.au.dk

Roar Lava Paaske
Fotografiev
T: 8715 3043
E: rlp@adm.au.dk

Anders Trærup
Fotografiev
T: 8715 3043
E: avt@adm.au.dk

Hreinn Gudlaugsson
Grafiker
T: 8715 3101
E: hrg@adm.au.dk

Katrine Brandt Møller
Grafisk designer
T: 8715 3285
E: kbm@adm.au.dk

Deltag i undersøgelse om arbejdsmiljø

I de næste uger vil et spørgeskema om arbejdsmiljøet på Aarhus Universitet dumpe ind i din mailboks. Sidste frist for at svare er 1. april, og folkene bag undersøgelsen vil meget gerne have så mange svar som muligt. Undersøgelsen af det fysiske arbejdsmiljø er ikke anonym, da det er vigtigt, at din lokale arbejdsmiljøgruppe kan kontakte dig og drøfte, hvordan eventuelle problemer i dit arbejdsmiljø kan løses.

Har du spørgsmål til undersøgelsen, kan du kontakte Jacob Søndergaard Jensen på jje@adm.au.dk

Velbesøgt maskebal i Stakladen

Den kedelige aarhusianske vinterhverdag blev for en enkelt lørdag aften forvandlet til et farvestrålende 1700-tals kostume-overflødighedshorn, da 800 gæster deltog i Folkeuniversitetets 1700-tals maskebal i Stakladen. Fire rum var blevet til balsal, feminin salon, videnkabinet og en orientalsk afdeling – det sidste var det nye hotte i 1700-tallet.

Se flere billeder på aarhundredetsfestival.dk

Foto: Søren Kjeldgaard

Pravda eller fri debat?

UNIVERSITETSAVIS I de seneste uger er også *UNivers* blevet inddraget i ytringsfrihedsdebatten på Aarhus Universitet. Studenterrådet vil give avisen frihedsbrev efter københavnsk forbillede, og en forsker sammenligner udgivelsen med Sovjetstatens hoforgan *Pravda*. Nu vil universitetsledelsen i dialog om fremtidens interne kommunikation.

Af Kristian Serge Skov-Larsen

ksl@adm.au.dk

”*UNivers* er en avis, som ingen omkring mig kan huske, hvad hedder, men alle ved, hvad man refererer til, hvis nogen siger, at der er kommet nyt *Pravda*, eller at *Hjernevaskningstidende* er udkommet.”

Sådan formulerer adjunkt Lone Koefoed Hansen fra Institut for Æstetik og Kommunikation sin kritik i internetdebatforummet ”AU til debat” af den avis, du lige nu sidder med i hænderne.

Og en del af den debat om ytringsfrihed og medbestemmelse, som har bølget hen over universitetet i de sidste uger, har også handlet om, hvorvidt *UNivers* er en del af løsningen eller en del af problemet for dem, der mener, at der skal være højere til loftet i universitetsdebatten.

Studenteorganisationer: Frihedsbrev – ja tak

Det var studenteorganisationerne Frit Forum, Studenterrådet og Studenterlauget, der for alvor bragte universitetets avis ind i ytringsfrihedsdebatten. I et åbent brev, som blandt andet blev sendt til rektor Lauritz B. Holm-Nielsen og bestyrelsesformand Michael Christiansen og desuden omtalt i flere medier, kræver de et såkaldt frihedsbrev til avisen.

”Giv *UNivers* et frihedsbrev, så vi får en ucensureret debat og uafhængig og nærværende journalistik om Aarhus Universitet”, som de skriver i brevet.

Et frihedsbrev er den særlige aftale, som blandt andet *Universitetsavisen* i København har indgået med rektoratet, som betyder, at avisen er helt redaktionelt uafhængig af universitetets ledelse.

Jette Revsgaard, som er kommunikationsmedarbejder i det

administrative center på Arts, mener også, at *UNivers* bør have et frihedsbrev.

”Det er min fornemmelse, at man ønsker at lave en uafhængig avis – og det er godt – men vi bliver nødt til at tage skridtet helt ud, hvis det skal virke i praksis”, skriver hun på det interne debatforum.

Prorektor: Invitation til debat

Den megen debat og det åbne brev fra studenteorganisationerne har fået universitetsledelsen til at invitere blandt andet studenteorganisationerne til møde om fremtidens interne kommunikation på Aarhus Universitet.

– Med brevet til de tre studentropolitiske organisationer ønsker jeg at indlede en medarbejder- og studenterinvolverende proces med sigte på at undersøge, hvordan AU kan styrke den interne information og kommunikation.

Foto: Anders Trørup

”Giv dog *UNivers* mulighed for (...) at være en levende og engageret avis, der rent faktisk bliver læst og ikke bare brugt som bekvemt underlag for vintersnavsede støvler.” Sådan skriver adjunkt Lone Koefoed Hansen i debatten om avisens frihedsbrev.

Processen er en invitation til, at avisen vurderes og justeres, så vi får et tidssvarende, relevant og nærværende informations- og kommunikationsforum på AU for henholdsvis medarbejdere og studerende. Og lever den nuværende avis ikke op til medarbejdernes og studerendes forventninger, må vi naturligvis gøre noget ved det, siger prorektor Søren E. Frandsen om invitationen.

Studenterrådets formand Thea P. Frederiksen sætter pris på brevet fra universitetsledelsen.

– Først og fremmest er det den første invitation til dialog, der har været, siden hele denne storm gik i gang, så på den måde ser vi det som et skridt i den rigtige retning. Vi læser en åbning i forhold til muligheden for frihedsbrev i invitationen, men vi vil holde fast i, at der er forskel på intern kommunikation og så det, *UNivers* skal kunne: nemlig at være en uafhængig universitetsavis, der kan levere dybdeborende journalistik, og hvor redaktionen har det sidste ord, siger hun. ■

Mere samarbejde

TILLIDSFOLK Medarbejderne på Aarhus Universitet kan se frem til at få mere indflydelse på personalepolitikken. Ny samarbejdsstruktur sikrer, at alle institutter får samarbejdsudvalg.

Af Ida Hammerich Nielson

ihn@adm.au.dk

Den 1. marts 2012 trådte en ny samarbejdsstruktur i kraft på Aarhus Universitet. Det betyder, at samarbejdsstrukturen nu følger universitetets organisatoriske struktur. Hovedsamarbejdsudvalget er stadig det fælles, overordnede samarbejdsorgan for hele

universitetet. Herunder er der et samarbejdsudvalg for hvert hovedområde, et samarbejdsudvalg for AU’s administration samt lokale samarbejdsudvalg på institutniveau, vicedirektørrområder.

– Den nye samarbejdsstruktur betyder først og fremmest, at medarbejdere over hele universitetet nu får endnu mere indflydelse. Tidligere var det nemlig ikke alle institutter, der havde

et samarbejdsudvalg, siger Aase Pedersen, fællestillidsrepræsentant for TAP’erne på Aarhus Universitet.

Universitetsdirektør Jørgen Jørgensen er enig i, at den nye struktur understøtter universitetets faglige og administrative organiseringsbedre end tidligere.

– Fremover er vi sikre på, at der ikke er huller rundt omkring, hvor medarbejderne ikke er repræsen-

terede. Samtidig har vi også taget højde for den geografiske spredning, så vi sikrer en god repræsentation på universitetets forskellige lokaliteter, siger han.

Baglandet skal med

Et samarbejdsudvalg diskuterer alt, der har med personalepolitik at gøre. Fra regler for ansættelser og afskedigelser over tidspunkter for lønforhandlinger til budgetter. Og det vil man fortsætte med, fortæller Aase Pedersen.

– Der er ikke noget nyt i den nye måde, vi skal arbejde på. Vi får bare flere muligheder, fordi alle enheder nu får samarbejdsudvalg. De enkelte tillidsrepræsentanter i samarbejdsudvalget skal hele tiden informere tilbage i deres bagland og inddrage de

enkelte medarbejdere, ligesom medarbejderne kan viderebringe spørgsmål og krav til tillidsrepræsentanten. På den måde vil den enkelte medarbejder opleve at få mere indflydelse, siger hun og understreger, at hun vil arbejde for, at tillidsrepræsentanterne i samarbejdsudvalgene skal være aktivt deltagende og initiativrige.

– Vi skal ikke bare sidde og tage tingene til efterretning, siger Aase Pedersen. ■

LÆS MEGET MERE OM DEN NYE SAMARBEJDSSTRUKTUR PÅ MEDARBEJDERE.AU.DK/NYSAMARBEJDSSTRUKTUR

DEBAT

Har du et synspunkt eller en kommentar, så bland dig i debatten. Send en mail til univers@au.dk eller ring på **6020 2708**. Se deadlines for debatindlæg på au.dk/univers/deadline

I kan ikke spise os af med kokosnødder

Kommunikation

Af Sally Schlosser Schmidt, stud.mag. historie, og Thea P. Frederiksen, stud.mag. idéhistorie og formand for Studenterrådet

På universitetet kører der i disse dage en kampagne, der har til formål at få flere studerende til at studere i udlandet. Et sympatisk initiativ, hvis formål vi bakker op om. Men kampagnen består blandt andet af en papfigur, der forestiller en kokosnød med et sugerør i. På kokosnødden står der ”Din næste dåseøl?”

Det kan måske virke som en sjov og kæk måde at få de studerendes opmærksomhed på. Dog er kokosnødden et udtryk for en tendens i den måde, AU vælger at kommunikere til os studerende på. Utallige kampagner med et usagligt udtryk bliver kastet efter såvel nuværende som kommende studerende.

I forbindelse med u-days sidste år forsøgte man at lokke nye studerende til med løftet om, at man om 256 dage kunne møde sin nye kæreste i forbindelse med studiestarten.

I et forsøg på at lokke flere studerende på summer school vælger man kæmpe bannere med et billede af en sommerrekvisit, f.eks. solbriller, og stiller et retorisk spørgsmål å la ”Solbriller – eller et redskab, der gør det muligt at læse i solen”.

UNivers' studentsider præges af historier om fest, fodbold, Paradise Hotel og sympatisk indsigt i studerendes projekter. Studentsiderne lægger sig på den måde op ad den øvrige kommunikationstendens ved at adskille den information, der påtænkes de studerende, fra den, der er rettet mod medarbejderne.

Vi må gå ud fra, at der ligger reelle overvejelser bag enhver kampagne og ethvert nummer af *UNivers*. Vi kan dog ikke genkende det billede af studerende, der afspejles i kampagnerne. At de studerende skulle rejse til Hawaii for at drikke af kokosnødder

Er det i orden at lokke studerende til at undersøge muligheden for et udlandsophold via meterhøje papfigurer med kække budskaber? Problematiske og fordummende, siger to studerende.

frem for at få en faglig opgradering og et møde med en ny kultur. At kommende studerende vælger AU, fordi de får en kæreste stillet i udsigt. Eller at man vælger sommer-skolen til, fordi man kan have solbriller på.

Det er problematisk og fordummende, at dette er den mest tydelige kommunikation fra universitetet til de studerende. Universitetet har i de sidste to år undergået en kæmpe transformation. Den faglige udviklingsproces betyder læssevis af forandringer – men ingen har bekymret sig om at formidle disse ændringer til de studerende. Hver gang AU laver en seriøs indsats for at formidle noget til de studerende, pakkes det ind i fest, banalitet og gimmicks. Hver gang

AU laver om på de studerendes studier, lokaliteter eller faglighed, pakkes det væk.

Som studerende står vi derfor tilbage med en oplevelse af, at universitetet ikke tager os alvorligt. Yderligere virker det som om, kommunikationsafdelingen har fået overbevist ledelsen om, at vi er dovne unge mennesker, der hellere vil have kokosnødder end undervisningstimer. Da resultaterne fra den seneste studiemiljøundersøgelse blev offentliggjort i juni 2011, kom det som en overraskelse for ledelsen, at det, der betyder mest for de studerendes samlede oplevelse af universitetet, er fagligheden. De udsendte i den forbindelse en pressemeddelelse med titlen ”Faglighed frem for fester”. At det kan

komme som en overraskelse for ledelsen, at studerende vægter deres fag og deres faglige integration højere end fredagsbaren, er pinligt.

Det er løjerligt, at *UNivers'* redaktion finder det oplagt, at studerende ikke er interesseret i universitetets udvikling på samme måde, som medarbejderne påtænkes at være det. Det er underligt, at vi skal lokkes til udlandet med en kokosnød frem for f.eks. en anerkendt underviser, et lækkert campus eller en flot bogsamling. Og det er mærkeligt, at nye studerende skal starte på AU, fordi de kan møde en kæreste her – det ville da være federe, hvis de valgte AU, fordi det var et uddannelsessted, der tog dem seriøst! ■

Svar

Af Mads Hvitved Grand, vicedirektør AU Kommunikation, og Kristian Thorn, vicedirektør AU Forskning og Talent

Bemærkningerne om Aarhus Universitets kampagne for at få flere studerende til at rejse ud er legitime og vil blive taget til efterretning. Det samme vil de spørgsmålstegn, I rejser ved AU's kommunikation med kommende og nuværende studerende generelt. Selvfølgelig kan oplyste unge mennesker ikke spises af med kokosnødder. Derfor er det vigtigt at se på hele paletten af tiltag, vi tager i brug for at komme i dialog med potentielle og allerede indskrevne studerende.

Vi vil meget gerne i løbende dialog om, hvad

der virker og er mest lødigt. Netop derfor blev der i forbindelse med den omtalte kampagne ”Dig + verden” anvendt brugergrupper af studerende, som var med til at kortlægge barrierer og informationskanaler.

Den udfordrende kendsgerning er, at alt for få studerende vælger at tage på et ophold i udlandet som en del af deres uddannelse. Vi arbejder benhårdt på at gøre det let og gennemskueligt at rejse ud og sætter stor pris på, at Studenterrådet og andre aktører har været med til at skabe opmærksomhed omkring problemstillingen.

Kampagnen favner bredt og består i sin es-

sens af en helhedsorienteret informations- og vejledningsindsats om internationalt miljøskifte rettet mod den enkelte studerende. Og der er meget, som tyder på, at det gør en forskel. Aarhus Universitet har ved første deadline i 2012 oplevet en stigning på 30 procent på tildeling af udvekslingsophold på oversøiske pladser i forhold til 2011.

Hvad angår dialog med ansøgere og studerende mere generelt, så ledsages ”blikfanget” af sober, bagvedliggende information om studier, vejledning om studievalg etc. Vi sætter en ære i, at der er bund i kommunikationen, fordi vi ved, at det efterspørges. Og at det er noget, vi også vurderes på i forhold til f.eks. studievalg.

Som eksempel herpå kan nævnes, at vi i alle faser tester vores materiale af på potentielle studerende i forbindelse med rekrutteringskampagner og lignende – fra konceptfasen over de færdige produkter. Når vi er forbi de første opmærksomhedsskabende elementer, ved vi derfor af erfaring, at vi skal slutte med ”reklamesproget” og gå i vejlednings-mode.

Vi er både vedr. *UNivers*, rekrutteringskampagner, ”Dig + verden” m.v. meget interesseret i dialog og løbende udvikling af form og indhold. Kokosnødder er ikke nok. Og heldigvis for det. ■

DEBAT

Har du et synspunkt eller en kommentar, så bland dig i debatten. Send en mail til univers@au.dk eller ring på **6020 2708**. Se deadlines for debatindlæg på au.dk/univers/deadline

Tilliden, der blev væk

Tillidskrise

Rune Stubager, lektor
Institut for Statskundskab

I den senere tids omfattende debat om AU har det ikke skortet på kritiske indlæg fra universitetets ansatte. Ud over det, der fremgår af medierne, hviskes og småsnakkes der i et omfang, så man får indtrykket af, at flertallet af de videnskabelige medarbejdere har tabt tilliden til rektoratet og (de eksterne medlemmer af) bestyrelsen (herefter ledelsen). Blandt hovedårsagerne til den manglende tillid er følgende:

– Ledelsen har uden reel medbestemmelse fra de videnskabelige medarbejdere valgt at satse på tværfaglighed (jf. temaet i *UNivers* nr. 1, 2011) som vejen frem både for forskning og undervisning.

– Ledelsen har besluttet og gennemfører p.t. en for de fleste uforståelig og antageligt kontra-produktiv centralisering af de administrative støttefunktioner imod ønsker og råd fra de, der faktisk bruger disse funktioner. De katastrofale konsekvenser for studieadministration mv. er begyndt at vise sig.

– Ledelsen kommunikerer til medarbejderne i et management newspeak med flotte slogans ("Kan antropologien løse kræftens gåde?") på glittet papir i stedet for at fremlægge evidens for (og her tæller bestilte "konsulentrapporter"

ikke), at de valgte løsninger er svaret på fremtidens udfordringer.

– Ledelsen taler afvisende om "silotænkning" og "fagchauvinisme", når de ansatte påpeger, at der findes kernefagligheder, som er vigtige at bevare – ikke for deres egen skyld, men fordi de rummer essensen af det, et rigtigt universitet er: søgen efter de dybere sandheder, den faste grund i dybet.

Når kritikken har rejst sig så omfattende, som tilfældet er, skyldes det derfor ikke, som det af og til synes at være rektoratets opfattelse, at de ansatte er nogle brokkehoveder, der ikke hører efter, eller at der blot er tale om almindelig modstand mod forandring. De ansatte hører skam efter, men de kan slet ikke lide det, de hører. Og de bliver antagelig heller ikke glade for det på langt sigt. Tværtimod.

Et resultat af tillidskrisen ser vi nu i medierne. Den harske kritik, som skader Aarhus Universitet, er en konsekvens af manglende dialog. Men konsekvenserne går videre endnu: Mange medarbejdere er allerede langt inde i forskellige overlevelsesstrategier, der alle indbefatter en psykisk afstandtagen til universitetet. Stoltheden ved at være ansat på AU daler, apatien breder sig (hittil har alle forsøg på at påvirke beslutninger i en anden retning været frugtesløse), arbejdsglæden går fløjten, og man lukker sig om sig selv og sine egne aktiviteter i håbet om, at den stormvind, der blæser fra ledelsen,

dog snart må lægge sig, uden at ens eget faglige hus bliver blæst omkuld, som det f.eks. er sket på humaniora og teologi. Der er dermed tale om et fælles problem for hele universitetet – ledelse og medarbejdere. Og det er derfor også ved fælles indsats, at vi skal løse problemet.

Desværre ser det ud til, at det har krævet den aktuelle mediestorm at vække ledelsen; bedre sent end aldrig. Men hvordan kommer vi så videre? Mit forslag vil være, at vi begynder med at afklare problemets omfang. Jeg hævder, at mistilliden og de øvrige negative konsekvenser er meget udbredte blandt universitetets ansatte. Men jeg er ikke i tvivl om, at ledelsen vil hævde, at det højst er en lille minoritet, der har det sådan. Hvem der har ret, er jo et empirisk spørgsmål. Så lad os gå empirisk til værks.

Da forskere har meget at se til, kan man næppe bruge antallet af indlæg f.eks. på debatsiderne på internettet som noget godt pejlemærke for mistillidens omfang (mange tvivler formentlig også på, om debatten overhovedet nytter noget). I stedet vil jeg foreslå, at vi sammen laver en spørgeskemaundersøgelse af alle ansattes opfattelse af situationen, herunder deres tillid til ledelsen og deres forslag til løsninger. Dermed kan vi få tilvejebragt et solidt grundlag for en reel løsning af problemerne og få de mange gode og konstruktive idéer frem, som utvivlsomt findes blandt universitetets ansatte – idéer, som kan pege frem mod en løsning af problemerne. En sådan undersøgelse vil kræve en del forarbejde og bør forberedes af ledelse og medarbejdere i fællesskab, så den har den fornødne legitimitet. Skulle det blive relevant – og det håber jeg inderligt – står jeg gerne selv

til rådighed med råd og dåd baseret på mine erfaringer med surveys mv.

Næste skridt vil så være at gennemføre de realitetsændringer, undersøgelsen måtte give anledning til. Det vil kræve genuin vilje fra ledelsens side til ikke bare at lytte, men også at ændre opfattelse og adfærd, når der er lyttet. Det kan være, at loven for tiden ikke giver mulighed for formel medarbejderindflydelse på så mange beslutninger, men det forhindrer jo ikke, at ledelsen af egen kraft kan rette sig efter, hvad medarbejderne anbefaler.

I denne proces vil det være godt at huske på, at Aarhus Universitet ikke er ledelsen eller striben af direktører, vicedirektører, under-vicedirektører mv. Aarhus Universitet er heller ikke RUC. Aarhus Universitet er de ansatte på universitetet: en højt specialiseret arbejdsstyrke, der ikke lader sig udskifte i en ruf, hvis den ikke passer i ledelsens kram (selvom nogle vælger at "stemme med fødderne"). Og hvis universitetet skal have bare en flig af mulighed for at nå den sanderske "verdensklasse", må og skal beslutninger forankres i de ansatte – også når de insisterer på kernefaglighed frem for det, en kollega kalder "den tværfaglige vaniljekrans", hvor man sidder i rundkredsen, mens fagligheden forsvinder i midten. Med ekkoet af DDR's gader i efteråret 1989: Vi er universitetet! ■

Indlægget har også været bragt på siden www.au.dk/autildebat2012, hvor studerende og ansatte har mulighed for at debattere om blandt andet ytringsfrihed, ledelse og medindflydelse.

Svar

Lauritz B. Holm-Nielsen,
rektor

Tak for dit indlæg. Faktum er, at der er medarbejdere, som har udtrykt utilfredshed både internt og eksternt, og det tager vi som ledelse yderst seriøst: uanset hvor mange der er tale om. Derfor mener jeg ikke, der er grund til at planlægge og gennemføre en survey for at finde ud af problemets præcise omfang. I øvrigt gennemfører universitetet senere i år en psykisk APV, som vil kunne indfange mange af de ting, du omtaler. Til næste år følger vi desuden op på udviklingsprocessen og evaluerer blandt andet, hvordan det går med medarbejderindflydelsen i de nye strukturer.

Løsningsforslag og gode idéer i forhold til universitetets udvikling er altid velkomne, men jeg mener, at der allerede er kanaler til sådanne ting. De nye akademiske råd og de nye tværgående AU-fora fungerer netop som rådgivende organer, som jeg glæder mig til at samarbejde med. Med den nye model for akademiske råd er Aarhus Universitet gået så langt, som det lader sig gøre inden for lovens rammer, hvilket blandt andet betyder valgte formænd og direkte dialog med universitetsledelsen (se også Svend Hyllebergs indlæg om de nye akademiske råd: www.au.dk/autildebat2012). Senest har de akademiske råd f.eks. bidraget til at for-

bedre Aarhus Universitets udviklingskontrakt på linje med en række andre høringsparter.

Ud over disse officielle kanaler er både du og alle andre medarbejdere naturligvis altid velkomne til at deltage på dette debatforum eller tage direkte kontakt til mig eller den øvrige universitetsledelse. Det er ikke sikkert, at vi er enige i alle de forslag, der kommer, men jeg kan garantere, at der bliver lyttet til alle henvendelser. Jeg er i øvrigt ked af, at du har den opfattelse, at ledelsen ser kritikere som "brokkehoveder". Det gør vi absolut ikke.

Jeg medgiver dig, at vi i ledelsen ikke har været opmærksomme nok på den usikkerhed og utilfredshed, som er opstået forskellige steder på universitetet i forbindelse med den faglige udviklingsproces. Og det er ikke godt nok – for jeg er helt enig med dig i, at medarbejderne og de studerende er kernen i ethvert universitet. Ledelsen har i løbet af processen afholdt en del åbne møder både på hovedområder og for hele universitetet, lige som mange medarbejdere har været inddraget igennem høringsrunder og arbejdsgrupper. Så det er ikke fordi, vi ikke har forsøgt at opfordre til kritik eller involvering.

Den nye struktur, som en enstemmig bestyrelse vedtog den 9. marts 2011, står fast, og arbejdet med at konsolidere den fortsætter. Det er en stor udfordring, og en del af fejlen er måske, at vi ikke har gjort tilstrækkelig opmærksom

på, hvor stor en reorganisering der faktisk er tale om. Der er blevet begået fejl, og vi har en lang række store udfordringer specielt på det administrative område – både hvad angår teknik og arbejdsgange – som vi skal løse, for at forskere og studerende kan få den optimale støtte.

Du kommer også med nogle kommentarer omkring silotænkning og faglighed. Jeg har sagt og skrevet det i mange sammenhænge, men jeg gentager gerne, at Aarhus Universitets fokus på interdisciplinaritet ikke skal ske på bekostning af kernefagligheden. Jeg er enig med dig i, at hvis vi ikke har nogen dyb faglighed, så har vi ingenting.

Faktum er, at universitetet i 2007 blev lagt sammen med en række institutioner, som efter tre år stadig ikke var integreret i tilfredsstillende grad. Vi fik ganske enkelt ikke det optimale samspil ud af alle de faglige kvaliteter. Hvis man skulle have etableret et helt nyt Aarhus Universitet med hele den faglige bredde, som universitetet fik efter fusionerne i 2007, så ville man næppe have oprettet ni separate hovedområder.

Der foregik naturligvis samarbejde på tværs af fag og enheder, men det var snarere på trods af strukturen end på grund af den. Derfor var det oplagt at se på, hvordan en ny struktur i højere grad kunne facilitere og stimulere forskning på

tværs af fagmiljøer.

Det betyder ikke, at kernefagligheden udhules, og der er ingen, der tvinges til at indgå interdisciplinært samarbejde for interdisciplinaritetens egen skyld. Men vi har skabt en struktur, der giver bedre muligheder for tværgående samarbejde der, hvor det giver mening. Vi foretager os stadig ikke noget, hvis det faglige niveau ikke er i orden. For eksempel har de nye interdisciplinære centre, som er undervejs, været til bedømmelse hos internationale ekspertpaneler.

Selvom det ofte bliver stillet op på den måde, så er kernefaglighed og interdisciplinaritet ikke hinandens modsætninger. Både den danske regering og EU-Kommissionen peger på, at samarbejde på tværs af fagmiljøer er vigtigt, hvis universiteterne skal være med til at løse de store globale udfordringer, vi står overfor. Et godt eksempel er EU's kommende forskningsprogram Horizon 2020, som efter alt at dømme vil favorisere den interdisciplinære forskning.

Vi skal bevare den dybe faglighed, men vi skal også være åbne over for, at kombinationer af forskellige fagligheder kan åbne nye muligheder for både forskere og studerende og give universiteterne bedre muligheder for at leve op til skærpede krav fra samfundet. ■

DEBAT

Har du et synspunkt eller en kommentar, så bland dig i debatten. Send en mail til univers@au.dk eller ring på **6020 2708**. Se deadlines for debatindlæg på au.dk/univers/deadline

En tanker lægger fra land

Faglig udvikling

Af Inger Larsen, planlægningssekretær,
Institut for Erhvervskommunikation

Jeg er ikke imod forandringer; tværtimod har jeg flere gange skiftet administrative job både i det private og det offentlige blandt andet for forandringens skyld. Et universitet er et sted, hvor en stor del af drivkraften er nysgerrighed og et ønske om at skabe forandringer/udvikling i samfundet, dels via forskning, dels via de studerende, vi sender derud. Så forandringer burde ikke være skræmmende, men helt let er det ikke gået i vores fusion. Jeg udtrykker kun min holdning i forhold til administrationen. Forskning og undervisning er ikke mit domæne. Jeg ønsker ikke at pege på hverken afdelinger eller personer, men blot at gøre opmærksom på, at det ser ud, som om der er truffet beslutninger om universitetets fremtidige administration, man slet ikke har kendt konsekvenserne af.

Jeg føler mig overbevist om, at ledelse og bestyrelse har haft de bedste intentioner for den politisk pålagte opgave at fusionere Aar-

hus Universitet med andre institutioner, og der er ganske givet gevinster ved fusionen. Men som administrativ medarbejder mærker man nu, at beslutningen af 9. marts 2011 om at centralisere stort set al administration var en stor mundfuld, og ikke mindst kan man spørge sig selv: Var det hensigtsmæssigt?

Jeg har hørt det sagt, at fusionen er en kæmpe tanker, der bygges, mens vi sejler. Hvis man havde spurgt Mærsk til råds, tror jeg, anbefalingen havde været, at det ikke kunne tilrådes, da det blandt andet er vigtigt, at besætningen er på deres poster og kender deres konkrete opgaver før afgang.

Men der blev lagt fra land, søjler blev bygget, snitflader og tværsnit skåret, udrulninger og ønsker under iværksat, front- og back offices etableret (jeg er stadig uafklaret med, hvad det betyder), og opgaver overgik til andre, hvis der var nogen til at overtage dem.

Ingen ved, om kokken er i kabyssen eller i maskinrummet, og nogen ved ikke, hvor de er. Jeg kan nu se, at dygtige, trofaste medarbejdere er begyndt at gå fra borde. Om det er fordi, de kan se, at vandet er begyndt

at trænge ind, fordi de har fået våde fødder eller noget helt tredje, ved jeg ikke. Andre trækker mod kahytten for at lukke øjnene lidt og få ro på søsygen.

Jeg håber, man kan se det fra broen, og jeg siger ikke, at vi skal tilbage til dokken. Men måske kunne man søge i havn, så administrationen kan få fast grund under fødderne for en stund, få overblik over sig selv og se, hvor opgaverne placeres mest hensigtsmæssigt.

Jeg oplever, at det ikke bliver undersøgt, hvor der har været rationelle, velfungerende, procedurebeskrevne arbejdsgange. I stedet igangsættes nyt, og, ja, undskyld, bureaukratiet skyller nu ned over os.

Det var en frygt – og nu en realitet – at der på flere områder indføres ekstra, unødvendige arbejdsgange, og smidighed i opgaveløsninger forsvinder stille og roligt. Og med smidighed mener jeg ikke at omgå reglerne. Jeg havde et lønlige håb om, at en stor omstrukturering i en offentlig institution resulterede i smartere og bedre løsninger. Men den tillid, vi tidligere har haft og med stor samvittighed har forsøgt at efterleve,

oplever vi nu er afløst af mere kontrol og mindre frie rammer/mindre mulighed for faglig stolthed.

Nye opgaver pålægges os uden forvarsel, og jeg aner flere manuelle blanketter i horisonten og kigger efter mere "Digitalisering i det offentlige". Et eksempel er afregning af eksterne bedømmere, der tidligere blev indtastet direkte i et skema og derefter videresendt. Skemaet skal nu udskrives, udfyldes i hånden, scannes ind og videresendes.

Jeg er oprindeligt fra Thy, og her kalder vi det, der foregår, for "nøj makværk", og det dækker meget godt. Eksempelvis var jeg uden telefon i tre uger i eksamensperioden, og for andre var det værre. Hvis nogen skulle være interesseret i eksempler, er de meget velkomne til at kontakte mig. Jeg har samlet et lille lager i skuffen.

Jeg er stadig glad for at gå på arbejde og ønsker alt det bedste for fusionen, som nok skal lykkes, men lige nu er vi ude i høj sø. Og det er det, jeg i al beskedenhed har villet gøre opmærksom på. ■

Diskuter Danmarks nye udenrigspolitik med Villy Søvndal

Læs mere om arrangementet på www.au.dk

Skal Danmark fortsat føre krige som i Libyen, Afghanistan og Irak?

Eller skal vi have en fredeligere form for dansk aktivisme?

Hvad betyder den i givet fald i forhold til det nuværende blodbad i Syrien?

Hvad stiller vi op med pirater ud for Afrikas Horn?

Dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik befinder sig i et opbrud. Kom og hør udenrigsminister Villy Søvndals tanker om disse store udfordringer, når han præsenterer regeringens nye udenrigspolitik.

SPØRGEPANEL

Georg Sørensen, professor i international politik v. Aarhus Universitet

Tonny Brems Knudsen, lektor i international politik v. Aarhus Universitet

Michael Jarlner, international redaktør v. *Politiken* (ordstyrer)

Deltag allerede nu i debatten på AU's Twitterprofil: #VillypaaAU

Torsdag den 15. marts kl. 9.30-11

Aulaen på Aarhus Universitet
Nordre Ringgade 2
8000 Aarhus C

Arrangementet er gratis, og alle er velkomne til at deltage, men husk at komme i god tid – dørene bliver lukket, når Aulaen er fyldt.

Der vil efterfølgende blive afholdt reception i Vandrehallen.

Synlig rolle til de akademiske råd

NY VEDTÆGT Rådene vælger nu selv deres formand.

Håbet er, at det blandt andet vil give rådene mere legitimitet, og at udviklingen på universitetet nu skal ske i et samspil mellem rådene og ledelsen.

Af Helge Hollesen

hho@adm.au.dk

Valgte formænd for de fire akademiske råd på Aarhus Universitet er et signal om, at rådene skal have en mere markant og synlig rolle end tidligere.

Det mener Per Stounbjerg, der er nyvalgt formand for Akademisk Råd på Arts. Han vil prioritere, at rådene bliver inddraget i beslutningsprocesserne på AU så tidligt, at de reelt også er medbestemmende for udviklingen på fakultet og universitet.

– Personligt kunne jeg godt drømme om en form for medbestemmelse, men den formulering kommer jo i karambolage med den lovfæstede ledelsesstruktur på universitetet. Jeg regner dog med, at vi skal være en privilegeret dialogpartner for en ledelse, hvor rådets udtalelser får en særlig vægt, siger Per Stounbjerg.

En ny offentlighed

Skiftet fra et råd med dekanen som født formand til et råd med en formand valgt af rådets medlemmer sker med baggrund i et forslag til nye vedtægter for AU, som netop er vedtaget af bestyrelsen og nu ligger til godkendelse i Uddannelsesministeriet.

Per Stounbjerg lægger som formand vægt på at opbygge en ny

kultur i samarbejde med ledelsen.

– Jeg ser også rådene som en mulighed for en ny offentlighed på AU, hvor man kan diskutere universitetets anliggender, siger han.

Et af de anliggender er den faglige udviklingsproces.

– Vi er i gang med at opbygge de strukturer, der skal sikre en fornuftig intern organisering af blandt andet forskningen, og den diskussion kommer nok også på rådets dagsorden, siger Per Stounbjerg.

Samspil med den akademiske befolkning

På Business and Social Sciences håber professor Paul Krüger Andersen også, at skiftet til valgt formand får stor betydning. Han ser det som en anerkendelse af, at udviklingen på universitetet skal ske i samspil mellem ledelsen og den akademiske befolkning.

– Jeg opfatter det som en selvstændig opgave at sikre, at rådet får de nødvendige oplysninger til sit arbejde. Tidligere valgte dekanen i store træk, hvad han ville høre rådet om, men jeg vil lægge op til, at rådet som sådan i højere grad udvælger emner til dagsordenen, siger Paul Krüger Andersen.

Rådet har allerede haft indledende diskussion om den udviklingskontrakt, AU skal indgå med Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser.

– Med de objektiviserede målepunkter, den nu skal indeholde, er det afgørende, hvordan man formulerer det, der skal måles. Så jeg forudser, vi kommer til at behandle udviklingskontrakten mere grundigt. I forhold til den faglige udviklingsproces handler det om at udnytte de muligheder, der ligger i fusionen, siger Paul Krüger Andersen om rådets kommende opgaver.

Kanal til dekanen

På Science and Technology er lektor Marit-Solveig Seidenkrantz ny formand for Akademisk Råd.

Hun håber, at en valgt formand vil betyde, at medarbejderne føler, rådet er til for dem, og at de vil bruge det som en kanal til kontakt med dekanen.

Derfor bliver en af de første opgaver også at skabe en klar struktur, der kan sikre en kontakt mellem ledelsen og ned gennem systemet, siger hun. En anden opgave bliver at skabe mere kontakt og samarbejde på tværs af institutionerne på fakultetet.

– Vi skal gøre den faglige udviklingsproces til så positiv en proces som muligt og sikre gnidningsfri arbejdsforhold inden for forsknin-

gen, siger Marit-Solveig Seidenkrantz.

Ikke mere indflydelse

Professor Jens Chr. Sørensen fra Health ser Akademisk Råd som et forum, der med demokratisk legitimitet kan vende visioner og diskutere undervisning og forskning, men han tror ikke, medarbejderne får mere indflydelse.

– En valgt formand markerer, at ledelsen mener, rådet har en vigtig funktion for universitetet. Rådet er rådgivende, men den gode leder lytter til sine rådgivere", siger Jens Chr. Sørensen. ■

AKADEMISKE RÅD

Akademiske råd skal ifølge universitetsloven sikre ansatte og studerende medbestemmelse og medinddragelse i akademiske forhold. Men samtidig fastslår loven, at ledelsen træffer beslutninger. På Aarhus Universitet bliver medbestemmelse derfor defineret som sikring af, at akademiske råd skal være med til at kvalificere grundlaget for ledelsens beslutninger.

Akademiske råd skal blandt andet sikre idéudvikling, kvalitet, gennemsigtighed og legitimitet i alle beslutninger om akademiske spørgsmål. Rådene udpeger også medlemmer til AU's rådgivende, tværgående fora for forskning, talentudvikling, videnudveksling og uddannelse.

Akademiske råd har ret til at udtale sig til universitetsledelsen.

Akademiske råd består af 10-14 VIP-medlemmer, der vælges for fire år. Desuden er dekanen født medlem. I hvert råd sidder også to repræsentanter for ph.d.-studerende og 4-5 studenterrepræsentanter, som vælges for et år. TAP'erne vælger tre observatører til hvert råd.

Rådene vælger selv en formand. De fire formænd udgør en formandsforsamling, der kan være talerør for rådene i forhold til universitetsledelsen.

Formanden og dekanen er ansvarlige for at udarbejde et årshjul, der skal sikre, at rådet i god tid behandler emner som hovedområdets strategi, temadrøftelser om principielle spørgsmål, budget, ansættelses- og rekrutteringspolitik og professorpolitik.

Valgte formænd for de akademiske råd er en anerkendelse af, at der skal være et samspil mellem ledelsen og den akademiske befolkning, siger rådsformand på Business and Social Sciences, professor Paul Krüger Andersen.

Marit-Solveig Seidenkrantz er ny formand for Akademisk Råd på Science and Technology. Hun håber, at en valgt formand vil betyde, at medarbejderne føler, rådet er til for dem.

Akademisk Råd er rådgivende, men den gode leder lytter til sine rådgivere, siger den nyvalgte formand for rådet på Health, professor Jens Chr. Sørensen.

Jeg regner med, at Akademisk Råd bliver en privilegeret dialogpartner, siger lektor Per Stounbjerg, der er ny formand for rådet på Arts.

Det lange trææk

FAGLIGT SAMARBEJDE Medarbejderne på det nye Institut for Bioscience har organiseret sig i tolv faggrupper, der gennem fælles projekter skal skabe sammenhængskraft. Men omstillingsprocessen er langvarig, og ikke alle finder den lige nødvendig.

Af Camilla Nissen Toftdal

toftdal@biology.au.dk

På en bakketop i Mols Bjerge er teamledelsen i det nye Institut for Bioscience samlet. Anledningen er en workshop om implementering af den nye organisation, og det faglige indslag om udfordringerne inden for naturforvaltning udgør kun et lille afbræk. De 31 teamledere er nemlig betroet et ganske andet forvaltningsarbejde: at få det nye Bioscience til at fungere i praksis. Man har rystet posen og organiseret sig i 12 faggrupper og 19 personalegrupper, og nu er der fokus på fagligt samarbejde på kryds og tværs som det, der skal samle instituttet – og samtidig få forskning, rådgivning, undervisning og økonomi til at hænge sammen.

Omstilling er en balancegang

– Mange af os kender hinanden og har måske endda læst sammen, fortæller Birgit Olesen, der er lektor og menigt faggruppemedlem. Hendes kollega, lektor Andreas Schramm, supplerer, at fagligt begrundede samarbejder altid har eksisteret mellem biologerne på universitetet og forskerne fra de nu tidligere sektorforskningsinstitutioner DMU og DJF.

– Jeg håber, at vi nu får øjnene op for samarbejdsmuligheder, vi ellers ikke havde opdaget. Men vi bruger meget tid på møder og papirarbejde, og den tid går fra vores forskning og undervisning, siger han.

Jørgen Hansen, som er faggruppekoordinator for en af instituttets marine grupper, mærker også en omstillingstræthed. Men han håber, han kan skabe så stærke rammer i sin faggruppe, at medlemmerne vælger at lægge deres engagement netop der.

– Omstillingsprocessen til de nye faggrupper er en balancegang. Hvis den bliver for lang, vælger forskerne at pleje deres samarbejder udadtil, fordi det er det letteste, mener han.

Indflydelse på afstand?

Peter A. Stæhr fra Roskilde leder en anden faggruppe inden for det marine område, og han mener, faggruppekoordinatorer og personaleledere kun kan være facilitatorer: Det handler om, at alle giver noget, og det er op til den enkelte medarbejder at tage ansvar ved at engagere sig og bidrage. En udfordring er imidlertid geografien.

– Der er ikke noget, som tvinn-

ger min faggruppes medlemmer til at forholde sig til en faggruppekoordinator, der sidder på den anden side af Storebælt, siger han. Hans faggruppe er med sine 67 medlemmer en af instituttets største. Men kun 30 medlemmer har valgt gruppen som deres primære faggruppe, og de fleste af dem sidder i Roskilde. Den helt store udfordring er at skabe et nært tilhørsforhold for de medarbejdere, der kommer fra Aarhus, Kalø eller Silkeborg.

Forskellige motivationsfaktorer

– At rejse fra Roskilde til Aarhus er at rejse fra kaos til ro og orden, bemærker faggruppekoordinator Mads C. Forchhammer, da ple-numdebatten om udfordringerne i den nye organisation er i gang. Selv arbejder han primært i Roskilde, men har også kontor i Aarhus. I Roskilde ser han forskerne kæmpe med at sammensætte arbejdsprogrammer og skaffe midler hjem til deres egen løn, og det incitament til aktivt samarbejde i faggrupper er fremmed for Aarhus-forskerne.

– I Aarhus er det den faglige interesse alene, der får os til at indgå i projekter, mens det i det gamle DMU også er økonomien, der motiverer, forklarer personaleleder

Hvordan kan forskning, rådgivning, undervisning og økonomi komme til at hænge sammen på Institut for Bioscience? Personaleledere og faggruppeledere søgte svaret i Mols Bjerge.

Bo Barker Jørgensen. At det er forskellige mekanismer, der motiverer forskerne til at gå ind i opgaver, er en problematik, der eksisterer, så længe, man arbejder med forskellige økonomiske modeller på Bioscience.

”Hands on” giver ”minds on”
En økonomisk model og lavprak-

tiske løsninger som et fælles kalendar-system og store lokaler til videomøder er noget af det, man ikke har på Bioscience. Men teamledelsens fokus ligger på det, der faktisk kan lade sig gøre lige nu, nemlig samarbejde om forskningsprojekter og udvikling af fælles undervisning, særligt mere brede masterprogrammer.

– Når vi har *”hands on”* med et forskningsprojekt og arbejder sammen om en aktivitet, får vi også en gensidig forståelse og *”minds on”*, siger Susanne Amsinck, som er personaleleder i Silkeborg. Og *”minds on”* har biologerne god chance for at få, for hverken i laboratoriet eller på feltarbejde kan de undvære hinandens ekspertise. ■

Der er vilje til at finde fælles fodslag i Institut for Bioscience. Faggruppekoordinator Peter A. Stæhr fra Roskilde opererer i et kuperet terræn, og bag ham aftegner Aarhus Bugt den geografiske udfordring, han deler med sine kolleger.

Fotos: Jesper Raas

GRUNDFOSPRISEN 2012

- inden for det tekniske og naturvidenskabelige område

Grundfosprisen er indstiftet af Poul Due Jensen's Fond i 2001 med det formål at stimulere, anerkende og støtte national og international forskning i banebrydende, samfundsgavn timer og fremsynede løsninger inden for det tekniske og naturvidenskabelige område.

I 2012 lægges særlig vægt på bæredygtig miljøteknologi med særlig fokus på vand.

Indstilling til prisen:

Enhver kan bringe kandidater til Grundfosprisen i forslag. Indstillingen består af en motivering (max. 3 A4-sider) samt kort CV.

Frist for indstilling:

1. maj 2012.

Grundfosprisen og dens uddeling:

Prisen består af skulpturen "Be-Think-Innovate" samt et kontant beløb på 1 mio. DKK – 250.000 DKK går direkte til prismodtageren og 750.000 DKK til videre forskning inden for området.

Motiveringen sendes til:

Grundfos Management A/S
Grundfosprisens sekretariat
Poul Due Jensens Vej 7
8850 Bjerringbro
Mrk: "Grundfosprisen 2012"

Offentliggørelse af vinder:

Prisuddelingen finder sted d. 27. september 2012.

Yderligere information:

Besøg www.grundfos.dk/grundfosprisen

Poul Due Jensen's Fond

Bedømmelseskomitéen består af formand Niels Due Jensen, Poul Due Jensen's Fond, bestyrelsesformand Lars Kolind, Grundfos, tidligere rektor Sven Caspersen, Aalborg Universitet, professor Nina Smith, Århus Universitet og professor Preben Terndrup Pedersen, Danmarks Tekniske Universitet.

Hvis komitéen ikke finder en egnet kandidat uddeles prisen ikke.

Der er sat hegn om det akadem

DEBATKULTUR

Vi slipper ikke for diskussioner om ytringsfrihed og tavshedskultur, så længe vi har en ledelse uden en faglig forpligtelse, mener professor Niels Ole Finnemann. Sammen med andre forskere, der har været på universitetet siden studenteroprøret, giver han her sit bud på debatkulturen dengang og i dag.

Af Helge Hollesen
hho@adm.au.dk

— Ville man have indflydelse, kunne man også få den. Og var man utilfreds med nogen, kunne man vælte dem. Det gav en mere tryk følelse, husker Jørgen Bundgaard i et tilbageblik på tiden, hvor valgte ledere og rådsmedlemmer traf beslutningerne på universitetet.

— Selvfølgelig havde nogle mere magt end andre. Men debatterne var meget åbne, og de valgte havde reel indflydelse, siger Jørgen Bundgaard. Som ansat på Biologisk Institut sad han i studienævnet i første halvdel af 1970'erne, og fra 1975 var han i næsten 20 år institutbestyrer og -leder. På det daværende naturvidenskabelige fakultet nåede han også at sidde i fakultetsrådet og være prodekan.

Han synes, at den store fordel ved datidens universitetsdemokrati var, at både dekan og andre var tvunget til at lytte til de ansatte.

— I dag debatterer vi alt det, vi lyster, men vi har ingen steder at sende det hen. Mit indtryk er, at det rundt omkring udvikler en slags undergrundsdebatter, som meget let får en negativ klang, netop fordi man ikke kan komme videre i systemet med sine synspunkter, siger Jørgen Bundgaard, der i dag er lektor på Institut for Bioscience.

Dannelse i et kritisk miljø

Lektor Ansa Lønstrup ser tiden som studerende i 1970'erne og senere som ansat på Musikvidenskab som en historisk oplevelse af meningsfuldhed med mulighed for at diskutere og komme med kritiske bidrag.

— Vi havde fora for debatten, hvor vi var fysisk sammen i institut- og fakultetsråd samt fakultets studienævn, og det var en integreret del af at være på universitetet. Men i dag lurer et meningsstab, fordi vi ikke har reel indflydelse på vores arbejdsplads. Og det er alvorligt, mener Ansa Lønstrup.

— Dengang var jeg aktiv i det fagkritiske miljø, og det var for mig et dannelsesforløb, hvor jeg blev øvet i at forholde mig aktivt til min uddannelse og senere til min arbejdsplads. Det var en produktiv ramme, der skabte den nødvendige debat, siger Ansa Lønstrup, der i dag er tilknyttet de æstetiske fag på Institut for Æstetik og Kommunikation. Og her er den lokale debatkultur intakt, mener hun.

— Vi er gode til at diskutere både formelt og uformelt. Problemerne kommer, når institutterne bliver så store, som de er nu, og ledelses-

strukturen er, som den er. Så er det svært at sikre debatten op og ned i systemet.

Magtkampe om universitetet

Da studerende og yngre undervisere i 1973 fik medbestemmelse på universiteterne, var det et brud med professorernes magt til at bestemme, hvad der var sand og kvalificeret videnskab, uden at andre kunne blande sig.

— Professorerne var på en måde datidens enstrengede ledelse, men på et fagligt grundlag, siger professor Henrik Kaare Nielsen, der har gjort hele turen fra studenteroprøret omkring 1970 og de efterfølgende år med fagkritikken. Han er i dag professor med særlige opgaver på Institut for Æstetik og Kommunikation.

— I årene efter studenteroprøret var der en livlig og meget åbenhjertig offentlig debat, men den var i høj grad båret af ret dogmatiske, magtpolitiske dagsordener, som både mente at have videnskabelig ret, og som ville bestemme universitetets strategiske indsats. Og med fagkritikken kom i hvert fald på humaniora og dele af især samfundsvidenskaberne marxistisk-inspirerede teoridannelser, som ville blande sig på tværs af fagene og opnå et fagligt overherredømme. Og de faglige magtkampe udviklede sig til en magtkamp om universitetet, forklarer Henrik Kaare Nielsen.

Den marxistisk-inspirerede dogmatik døde dog af sig selv hen

” Man centraliserer administrationen for at effektivisere. Men det er også en decentralisering, der lægger meget mere arbejde på vores skuldre. Det tror jeg ikke, man har forstået, og der begynder illoyaliteten at banke på, for det er ikke i orden.

Ansa Lønstrup, lektor

i løbet af 1980'erne og blev erstattet af den postmoderne bølge. Med den udvikling blev der ifølge Henrik Kaare Nielsen også gjort op med tendensen til at blande spørgsmål om videnskabelige sandheder sammen med spørgsmålet om, hvem der skulle have magten på det enkelte universitet.

Forskerne renoncerer på debat

Men den magt skulle helt andre kræfter som bekendt overtage senere. Det blev klart, da Folketinget i 2003 vedtog, at bestyrelser med eksternt flertal skulle have den og

ansætte den daglige ledelse af universiteterne.

— Da ansatte og studerende blev frataget den demokratiske medbestemmelse, samtidig med at politikerne massivt arbejdede for, at universiteterne skulle rette ind og være en ressource i konkurrencestaten, indikerede det rimelig

ningerne er taget, og så kan man bidrage med lidt detaljer. Det er også det, der giver ulyst til at deltage i debatten.

Samme iagttagelse har professor Mogens Kilian gjort fra sin plads på Institut for Biomedicin.

— Vi diskuterer rigtig meget i krogene, men der er ingen åben diskussion. Vi har ganske vist institutmøde en gang om måneden, hvor alle principielt kan være med og give deres mening tilkende.

Men de fleste fravælger de møder, fordi de føler, at de ikke har noget at skulle have sagt, siger Mogens Kilian.

Han mener, at de fleste forskere efterhånden renoncerer på debat og deltagelse for at koncentrere sig om deres forskning. Det er dog ikke ensbetydende med, at de ansatte går rundt med mundkurv.

— Ingen er kommet galt af sted med at skrive selv relativt voldsom kritik, mener Mogens Kilian.

Masser af selvcensur

Ansa Lønstrup har også svært ved at godtage, at debatkulturen har noget med ytringsfrihed at gøre.

— Det er en kortslutning. Det handler om markedsgørelse, politisk styring og selvfølgelig den ny universitetskultur. Men min ytringsfrihed har jeg ikke noget problem med. Det er mere et spørgsmål, hvad jeg kan bruge den til, siger hun.

” Er der noget, der opfordrer til frygt for at ytre sig, så er det da, at man kan lægge sig ud med dem, der sidder på den pengekasse, man gerne vil have del i. Det er jeg virkelig bekymret for.

Jørgen Bundgaard, lektor

Omvendt oplever Jørgen Bundgaard ”masser af selvcensur” på Bioscience, hvor han arbejder.

— De fleste tør ikke sætte penen til papiret, og kritikken kommer heller ikke frem, når lederne er til stede. Der er en frygt for, at man måske kan få afslag på en fondsansøgning eller gå glip af et stipendiat, siger Jørgen Bundgaard.

Han synes, det er et stort problem for debatkulturen og ytringsfriheden, at ledelsen på AU råder over et trecifret millionbeløb, som den kan fordele til forskningsprojekter på universitetet.

— Er der noget, der opfordrer til frygt for at ytre sig, så er det da, at man kan lægge sig ud med dem, der sidder på den pengekasse, man gerne vil have del i. Det er jeg virkelig bekymret for, siger Jørgen Bundgaard.

Forskernes debatlyst bliver også begrænset af det arbejds-

niske frirum

Illustration: Louise Thane Jensen

pres, der hviler på dem, mener Ansa Lønstrup.

– Arbejdspresset er steget, og når man bliver presset, kan det være svært at få plads til debatten, siger hun.

Hegn om det akademiske frirum

Ansa Lønstrup mener, at arbejdspresset også sætter hendes loyalitet over for universitetet på prøve.

– Vi føler os svigtet i det kaos, der for tiden følger med alle de administrative forandringer i forbindelse med den faglige udviklingsproces. Man centraliserer administrationen for at effektivisere. Men det er også en decentralisering, der lægger meget mere arbejde på vores skuldre. Det tror jeg ikke, man har forstået, og der begynder illoyaliteten at banke på, for det er ikke i orden. Og det er meget svært at reagere på det, siger hun.

Henrik Kaare Nielsen tror, at den aktuelle debatkultur på universitetet hænger sammen med en forventning om en større loyalitet hos de ansatte.

– Universiteterne minder jo meget om private koncerner i dag. Den enkeltes arbejde afhænger i høj grad af, hvordan koncernen præsterer. Den bevidsthed havde vi på ingen måde i 1970'erne, hvor universitetet jo

var en offentlig institution, der skulle tjene almenvellet. Når universitetets interesse nu er skrumpet ind til et spørgsmål om egen overlevelse, skeler ledelsen også til den enkelte medarbejders loyalitet. Men jeg ved ikke, hvor meget den enkelte tænker i de baner, når man synes, der er noget at brokke sig over, siger Henrik Kaare Nielsen.

Hans kollega på Institut for Æstetik og Kommunikation, professor Niels Ole Finnemann, mener, at de ansatte på universiteterne i dag har en større selvvalgt eller pålagt loyalitet end tidligere.

– Som filosofen Kant sagde, må embedsmanden naturligvis lyde staten, men i sin fritid er han fri. Universiteterne fungerede tidligere efter et andet princip. Der var ingen overordnede, og ingen kunne diktere en professor, hvad han måtte sige. Men når universitetsloven nu giver os overordnede ledere, kan de også sætte os på plads. Bizart nok fastslår samme lov dog samtidig, at vi er ansat med pligt til at deltage i den offentlige debat. Det viser, at alting er vendt på hovedet, og der er sat hegn om akademiske frirum. Derfor slipper vi ikke for diskussioner om ytringsfrihed og tavshedskultur, så længe vi har en ledelse uden en faglig forpligtelse, siger Niels Ole Finnemann. ■

Passion og paranoia i Akademia

DEBATKULTUR KU-sociolog Charlotte Bloch peger i en undersøgelse på, hvordan det akademiske hierarki kan være debathæmmende i sig selv.

Af Bjørg Tulinus
btu@adm.au.dk

Passion er et nøgleord i universitetsmiljøet. Forskerne brænder for deres fag og deres forskning, og selve forskningen kan skabe masser af glæde og engagement.

Men der er også et andet nøgleord, når det handler om livet i akademia: konkurrence. Universitetet er en arbejdsplads med tydelige trin på karrierestigen. Og konkurrencen om at komme op ad den kan være debathæmmende i sig selv.

Alt dette kan man læse mere om i bogen *Passion og Paranoia*, der er skrevet af Charlotte Bloch, som er lektor i kultursociologi ved Københavns Universitet. I bogen fra 2007 beskriver Charlotte Bloch de uskrevne regler og følelsernes betydning for livet i akademia.

Ifølge Charlotte Blochs undersøgelse kan den udprægede

konkurrence om at komme højere op ad karrierestigen i skarp konkurrence med andre skabe en neutralitetsstrategi hos VIP'erne. Hun har foretaget en lang række kvalitative interviews blandt ph.d.-stipendiater, adjunkter, lektorer og professorer og fandt herigennem ud af, at mange opfatter neutralitet som den mindst farlige vej at gå i forhold til at sikre sig velvillige relationer.

Derfor mener mange af hendes interviewpersoner også, at det gamle ordsprog om, at tale er sølv, men tavshed er guld, er meget dækkende for mange ansattes opførsel på arbejdspladsen.

Charlotte Bloch peger i sin forskning på, at neutraliteten især findes på de nederste trin i det akademiske hierarki. Både ph.d.-stipendiater og adjunkter har megen fokus på at blive lagt mærke til som dem, man gerne

vil satse på fremover. De ønsker derfor ikke at gøre sig bemærket på en måde, der kunne være skadelig for deres karrieremuligheder.

Hendes undersøgelse viser også, at disse grupper derfor ofte benytter venlighed som en strategi over for bestemte magtfulde personer. Venlighedens politik bliver en garant for, at man ikke kommer med kritik. ■

Charlotte Bloch
Passion og Paranoia
Følelser og følelseskultur
i Akademia
Syddansk Universitetsforlag 2007

Skibet er ladet med forskning

MØD EN TAP Hverdagen byder på både undervisning og skiftning af motorolie for skipper og cand.scient. Torben Vang, der sammen med sin besætning styrer AU's forskningskutter Tyra. Tag med på forskningstogt på Aarhus Bugt.

Af Ida Hammerich Nielson

ihn@adm.au.dk

Aarhus Havn kl. 9.00. Lystbåde med navne som "Dorthe" og "Mette-Marie" vugger stille i vandet. Det gør "Tyra" også. Men Tyra skiller sig ud fra de andre både. På stævnen står en kran med en grab, der kan samle havbund op, og på siden af båden springer Aarhus Universitets delfiner rundt. Inde i Tyra er de smalle borde fyldt med mikroskoper, reagensglas og pipetter, og fra væggene blinker og bipper en lang række måleinstrumenter. Skipper Torben Vang starter motoren og styrer med et lille joystick den 12 meter lange båd ud af havnen, mens han på det elektroniske kort viser, hvor i Aarhus Bugt man finder søstjerner, søpindsvin og "blød bund". Det er netop den bløde bund, vi skal ud til i dag, så forskerne kan tage prøver og undersøge havbundens mikroorganismer.

Torben Vang er oprindeligt uddannet maringeolog fra Aarhus Universitet. Siden afgang fra AU har han blandt andet arbejdet med miljøovervågning til søs, siden 1993 på Tyra, som han selv var med til at designe. Torben Vang bruger dagligt sin faglige baggrund, når han hjælper forskerne med at tage prøver i havet. Derudover har skipper Vang en række undervisningsopgaver på skibet.

Rengøring og forskning

– Da jeg i sin tid sagde ja til jobbet, frygtede jeg lidt, at jeg ville komme til at bruge hovedet for lidt, men den frygt er gjort til skamme. Jeg underviser blandt andre studerende og ph.d.-studerende, primært fra Institut for Bioscience, og jeg underviser gymnasieelever i initiativet "Det sejlede universitet", der skal stimulere de unges interesse for naturvidenskab, siger Torben Vang.

– Så kan jeg sagtens leve med, at der også skal gøres rent på skibet, skiftes motorolie og slæbes udstyr. Den daglige vedligeholdelse generer mig ikke. Faktisk synes jeg, det er hyggeligt, og det giver mig en meget afvekslende hverdag, siger han.

Aarhus Bugt kl. 10.00. Tyra er nået ud til den bløde bund og sætter anker. Torben Vang og to forskere iklædt orange sikkerhedsdragter og hjelme bakser med kranen. I dag bruges et særligt bor, hvor et langt, gennemsigtigt rør presses ned i havbunden. Bundhenteren forsvinder ned i havet og dukker kort efter op igen med et stykke havbund, der placeres på et

Torben Vang, cand.scient. og skipper på forskningskutteren Tyra, sejlede allerede som barn. I dag sejler han dagen lang i sit job – og i sin fritid sejler han videre. Kærligheden til havet er ikke til at komme udenom.

stålbord. Forskerne fortæller beredvilligt om mikroorganismene i den slimede muddermasse. Torben Vang følger hele tiden med i den forskning, der kommer ud af prøverne fra havet.

– Jeg følger med, fordi det er spændende, og fordi jeg finder ud af, hvad der virker og ikke virker i forhold til prøverne. På den måde kan jeg bedre rådgive forskerne, siger han.

Lange arbejdsdage på havet

Jobbet på skibet kan være hårdt. Torben Vang og de fire "bedstemænd", hans trofaste medhjælpere på Tyra, ved aldrig helt, hvornår

de har fri. Hvis det blæser en lørdag, skal Torben Vang ned og tjekke fortøjninger. Ligesom han også må ned til båden, hvis alarmen går – og det gør den tit, fordi nysgerrige går ombord, eller strømmen går. Dertil kommer, at

” Man skal være indstillet på, at det kan være svært at passe badmintonklubben.

Torben Vang, cand.scient. og skipper

arbejdsdagene kan være meget lange. Torben Vang og en af hans bedstemænd møder en til to timer før forskerne for at gøre skibet og forskningsudstyret klar, og når de er ude på havet og har taget alle prøverne, kommer forskerne tit i tanker om, at de gerne lige vil have én prøve mere. Og én mere.

– De vil gerne have det helt perfekt, de skal jo bruge lang tid og mange ressourcer på at forske i det. Så bliver det ofte aften, før jeg er hjemme. Og næste morgen står der en forsker magen til. Man skal være indstillet på, at det kan være svært at passe badmintonklubben. Hvis ikke man er dedikeret til jobbet,

holder det ikke, siger Torben Vang.

Men det er han heldigvis. På spørgsmålet om, hvad det bedste ved jobbet er, siger Torben Vang smilende: "Kig dig omkring."

Uden for vinduet er der himmel og hav overalt. Torben Vang slår ud med hånden:

– Hvor mange har et kontor med havudsigt? ■

OM TYRA

Tyra er et 12,5 meter langt og 4 meter bredt forskningsfartøj udstyret til kystnær havforskning og tilknyttet Marin Økologi, Institut for Bioscience. Fartøjet benyttes i instituttets forskning og undervisning og anvendes også af Institut for Geoscience. Fartøjet har base i Aarhus Havn og er blandt andet udstyret med hydraulisk kran, laboratorium og udstyr til trawling. Tyra er blevet for lille og får om få år en ny afløser. Videnskabsministeriet har bevilget 30 millioner kroner til et nyt havforskningskib, som Aarhus Universitet står i spidsen for bygningen og senere driften af. Skibet bliver det første danske havforskningskib bygget til et dansk universitet.

Gener sladrer om risiko for prostatakræft

FORSKNING Ny gentest kan kortlægge mænds risiko for at få prostatakræft.

Antropolog undersøger, hvordan testen påvirker livskvaliteten hos de berørte mænd.

Af Ida Hammerich Nielson

ihn@adm.au.dk

"Dine gener viser, at du har høj risiko for at udvikle prostatakræft senere i livet."

Flere midtjyske mænd kan om kort tid høre denne besked hos lægen. Hvis de altså siger ja til at deltage i et nyt forskningsprojekt ved Aarhus Universitetshospital og Forskningsenheden for Almen Praksis. Forskere har nemlig udviklet en gentest, der kan aflæse mænds risiko for at få prostatakræft.

Men hvordan reagerer mænd på at få besked om, at de har forhøjet risiko for prostatakræft? Eller at de har en lav risiko? Det ved forskerne ikke, og her kommer antropolog Pia Kirkegaard ind i billedet. Det næste års tid skal hun være fluen på væggen i lægekonsultationerne, når bekymrede mænd får de dårlige – eller gode – nyheder om deres risiko for prostatakræft.

– Jeg skal følge patienterne i konsultationen, interviewe dem umiddelbart efter konsultationen, og efter cirka to og fem år skal jeg interviewe dem igen i deres eget hjem, gerne sammen med deres familie eller andre nære personer. Alt sammen for at undersøge, hvordan det påvirker mændenes psyke, identitet og sociale liv, at de har fået at vide, at de har en høj risiko for at få kræft inden for deres levetid, siger hun.

Det er første gang, mænds reaktion på en genetisk risiko skal kortlægges.

Foto: Lars Kruse

Hvordan reagerer mænd på at få besked om, at de har forhøjet risiko for prostatakræft? Eller at de har en lav risiko? Det skal antropolog Pia Kirkegaard undersøge.

Slut med uspecifikke tests

I dag sendes alt for mange mænd uden grund til ubehagelige og risikofylde udredninger på urologisk afdeling. Den nye gentest vil revolutionere den måde, der screenes for prostatakræft på.

– Indtil nu har lægerne brugt en såkaldt PSA-test til at opspore prostatakræft i dens tidlige stadier. Som mand kan man få taget en blodprøve og få svar på PSA-testen i løbet af få dage. Problemet er, at PSA-testen er alt for uspecifik. Den fanger derfor alt for mange, som slet ikke vil udvikle prostatakræft, eller som har en "fredelig" prostatakræft, der ikke vil give helbredsproblemer, siger Pia Kirkegaard.

De mange mænd, som ifølge PSA-testen ligger i farezonen, sendes til udredning på urologisk afdeling. Her skal de have en transrektal ultralydsscanning, hvor der tages biopsier fra prostata via endetarmen. Med risiko for infektion. Dertil kommer, at man faktisk godt kan have en normal PSA-værdi og dermed ikke blive sendt til udredning – og alligevel have prostatakræft. Ifølge Pia Kirkegaard vil den nye gentest måske kunne stoppe overforbruget af den uspecifikke PSA-test.

– Gentesten vil formentlig vise, at 10 procent af mændene vil være i højrisikogruppen, og dem vil vi anbefale en årlig PSA-test for at holde øje med udviklingen. Til de resterende 90 procent kan vi sige: Du har en lav genetisk risiko, du behøver ikke komme til flere test – medmindre du får symptomer, for eksempel vandladningsproblemer, siger Pia Kirkegaard.

Mænd løber flere risici

”Mænd har typisk færre lægekontakter end kvinder.

Pia Kirkegaard, antropolog, postdoc

Forskerne ved ikke, hvordan mændene vil reagere på deres genetiske risiko. De ved imidlertid noget om, hvordan kvinder reagerer, for der er lavet flere studier af, hvordan kvinder reagerer på at få deres genetiske risiko for brystkræft at vide. Kvinderne søger typisk en kontrolleret adfærd, for eksempel ved at leve sundt, holde øje med forandringer i brystet og komme

til de planlagte screeninger. Derudover søger kvinderne mange oplysninger om sygdommen på nettet og hos patientforeninger. Hvordan mænd vil reagere på deres genetiske risiko for prostatakræft, ved Pia Kirkegaard af gode grunde ikke endnu. Forskerne ved dog noget om, hvordan mænd typisk agerer i forhold til helbredsrelateret adfærd.

– Mænd har typisk færre lægekontakter end kvinder. De går ofte med symptomer i længere tid, før de søger læge. De har også en mere risikofyldt adfærd – det kan for eksempel aflæses i ulykkes- og sundhedsstatistikkerne, selv når man korrigerer for sociale skævheder, siger Pia Kirkegaard.

På spørgsmålet om, hvorvidt forskellen på mænds og kvinders helbredsadfærd er genetisk eller kulturel, er svaret "begge dele". Med vægt på "kulturel".

– Mænds identitet bliver typisk udtrykt ved, at de løber flere risici end kvinder, siger hun og fortsætter:

– Derfor bliver det spændende at se, hvad der vil ske, når vi nu tilbyder mændene en genetisk viden om deres risiko for kræft. Vi håber, at mændene med forhøjet

risiko vil følge screeningsprogrammerne. Og at resten holder op med at bekymre sig. ■

!

PROSTATAKRÆFT

Prostatakræft er den hyppigste kræftform blandt mænd. Tilfældene er kraftigt stigende fra 50- til 80-års alderen. I 90 procent af tilfældene vokser sygdommen så langsomt, at man ikke når at mærke noget til den, før man dør af noget andet. I 10 procent af tilfældene er sygdommen meget aggressiv, og patienten kan dø inden for kort tid. De seneste år er der sket en kraftig stigning af mænd, der ønsker at blive undersøgt for sygdommen – blandt andet, fordi flere kendte personer, herunder Svend Auken, er døde af den aggressive prostatacancer.

!

MOLPROS

Gentesten, der kan afsløre anlæg for prostatakræft, er udviklet i et forskningssamarbejde mellem Danmark, Tyskland, USA og Kina. Forsknings-samarbejdet kaldes MOLPROS og har base på Aarhus Universitetshospital under ledelse af professor Torben Ørntoft. I Danmark arbejder forskere fra Forskningsenheden for Almen Praksis, Aarhus, og fra Urologisk Forskningsenhed, Aarhus Universitetshospital, med at undersøge den kliniske brugbarhed af testen – herunder hvordan både læger og patienter reagerer på gentesten.

Foto: Jesper Røis

Beboerne forsøger så vidt muligt at leve på samme måde som vikingerne. Det indebærer også brændehugning. For at kunne holde varmen skal bålet holdes i live hele dagen – og det kræver sin mand at håndtere øksen uden at få skrammer.

Vikingetiden tur/retur

HELHJERTET FORSKNING Arkæologistuderende Jannie Christensen har i forskningens navn vendt ryggen til civilisationen for i 2 ½ måned at bo i, leve med og opleve, hvordan vikingernes huse fungerede.

Af Astrid Hellerup Madsen

ahm@adm.au.dk

— Velkommen til Bork Vikingehavn, siger Jannie Christensen og slår ud med armene mod Fri-landsmuseet. Det småregner, og mosekonen har sat godt gang i tågeproduktionen. På nogle små, græsklædte volde ligger en række vinduesløse hytter, nogle af træ, andre med lerklinede vægge. Det er koldt og fugtigt, mørket har sænket sig, lidt som man kunne forestille sig, det ville være inde i en af lerhytterne. Jannie Christensen læser middelalder- og renæssancearkæologi og er i gang med sit praktikforløb, der går ud på at undersøge, hvordan det har været at bo i et hus i vikingetiden.

Taget: den ukendte faktor

Parkeringspladsens grus knaser under Jannie Christensens solide vandrestøvler, da hun viser vej hen til projektets hovedperson: en lav, aflang hytte, som er en rekonstruktion af en vikingehytte. Men vandrestøvlerne er også det eneste, der signalerer, at Jannie Christensen ikke er en fast bestanddel af stedet.

— Vi forsøger at bebo huset så autentisk som muligt. Derfor har vi tøj på, der er lavet af samme materialer som dengang, vi laver mad over bålet og sover og arbejder i huset. Det giver de mest realistiske målinger, forklarer hun. Hun åbner døren ind til huset. I det første rum er der meget mørkt, og Jannie Christensens

ånde er tydelig, da hun undervejs fortæller om sit forsøg. De huse, man har fundet fra vikingetiden, har været fire sammenklappede vægge, hvor taget er gået til, så man ved ikke præcis, hvordan huset har set ud. Men taget er en vigtig faktor for indeklimaet. For eksempel kan en skorsten, et hul i taget over bålet og lyrehuller, som er små lufthuller med skodder, der kan vende alt efter vindretningen, gøre store forskelle for temperatur, røgudvikling og lysforhold inde i huset.

— Jeg måler også, hvor sundhedsskadeligt det er at bo i sådan et hus. Og forventningen er, at det bestemt ikke er sundt. Alle målingerne, for eksempel af kulilteniveauet, er høje i forhold til

vores standarder. Her er værre at bo end i midten af København.

Et projekt med investeringer Jannie Christensens projekt er omfattende. Ud over selv at få en hverdag til at fungere i huset og aflæse og registrere 150 målinger om dagen står hun også for alt det praktiske omkring forsøgene.

— De fleste fra mit studie bliver gravende arkæologer. Det har jeg ingen erfaring med. Men jeg kan banke et projekt til en million sammen, smiler hun.

” Alle målingerne, for eksempel af kulilteniveauet, er høje i forhold til vores standarder. Her er værre at bo end i midten af København.

Jannie Christensen, arkæologistuderende

Foto: Jesper Røis

Selv om det meste foregår som på vikingernes tid, har den studerende Jannie Christensen dog taget moderne hjælpemidler som computere og en masse måleudstyr i brug for at holde styr på de mange data, hun får hver dag.

” *I mange tredjeverdenslande bor man i nogenlunde samme type hytter. Og så kan forsøg som det her bruges til at vise, hvor det er bedst, der er en skorsten.*

Jannie Christensen,
arkæologistuderende

På den måde er det en unormal praktik. Jannie Christensen har brugt 1 ½ år på at forberede det, ansøge Den Videnskabelige Komité og Datatilsynet om lov til at lave forsøgene, samle frivillige til at bo i huset, låne udstyr alle mulige steder fra og så videre.

– Partikelmålerne er for eksempel lånt fra Burkley University, og jeg samarbejder med Nationalmuseets Bevaringsafdeling, som også har lånt mig udstyr og hjulpet med planlægningen af målingerne. Der er mange, som er interesserede i mit projekt og gerne vil hjælpe med det, og det forpligter mig til at gøre det hele så godt som muligt, siger hun.

Vi er kommet ind i husets andet rum. Her er sovepladser langs siderne og træbænke kantet omkring et bål. Over bålet hænger en gryde – i dag står den på grønkålssuppe med rodfrugter. Ilden knitrer, og suppen syder, mens dens duft blander sig med røglugten. Rummet er lyst godt op og er lunt.

Kulilte-alarm

– Forsøget kaster lys over, hvordan det har været at leve i vikingetiden. Desuden er der rigtig mange ting i det, som ikke hører med til en almindelig arkæologiuddannelse, for eksempel skulle jeg lære den kemiske reaktion i et bål at kende for at få godkendt forsøget, siger hun.

Det hænger sammen med, at når der er et bål i huset, er der risiko for kulilteforgiftning. Derfor er der sat alarmer i hytten, som skal sikre, at alle vågner, hvis bålet udvikler for meget giftig gas. I den forstand peger forsøget også fremad i tiden.

– I mange tredjeverdenslande bor man i nogenlunde samme type hytter. Og så kan forsøg som det her bruges til at vise, hvor det er bedst, der er en skorsten. Vi

Hver uge kommer der nye frivillige beboere til huset, som hjælper med at bebo huset så autentisk som muligt. Derfor laver de alle sammen mad over bålet og har tøj på lavet af det samme materiale som på vikingernes tid.

kan også gøre museer opmærksomme på, at det kan være skadeligt at have skoleklasser boende i vikingetidshuse på en skolelejr, hvis de ikke har taget de rigtige forholdsregler, forklarer hun.

Da vi kommer ud af huset, skærer lyset i øjnene. Selv om det er tussmørkt, er det en væsentlig forskel i forhold til indenfor. Røglugten følger med, den har sat sig i håret og tøjet.

– Ja, huset holder rigtig godt på varmen, siger Jannie Christensen og skutter sig.

Hun skal bo i huset i 2 ½ måned i alt. Hver uge kommer et bundt nye beboere til, som skal

introduceres til det hele, så Jannie Christensen har travlt en måneds tid endnu, inden hun pakker sammen og skal få det hele skrevet om til et speciale. ■

Kør med lysets hastighed, og tænd forlygterne

FRIT EN FORSKER

Udnyt den store hjernemasse på Aarhus Universitet. Har du en idé til Frit en forsker, så send en mail til redaktionen på univers@au.dk

Af Sanne Hyldgaard

shy@adm.au.dk

Spørgsmål:

Hvad sker der, hvis man kører i en bil med lysets hastighed og tænder lyset?

Svar:

Ulrik Uggerhøj, dr.scient., Institut for Fysik og Astronomi

– Det korte svar er, at der ikke vil ske noget – med lyset i hvert fald. Man vil stadig se, at lyset bevæger sig fremad med lysets hastighed. For man kan ikke ændre lysets hastighed, ligegyldigt hvilken fart man bevæger sig med, mens man sender lyset af sted. Lyset bevæger sig altid den samme afstand med den samme fart. Lyset vil altså ikke stå stille eller på anden måde ændre sig, selvom lyskilden bevæger sig lige så hurtigt. Det var faktisk noget, Einstein tænkte over, allerede da han var 16 år – at man ikke kan få lys til at stå stille.

Einstein havde lært, at lys er en elektromagnetisk bølge, og elektricitet og magnetisme er det, der får lys til at bevæge sig. Og det kan man ikke få til at stå stille, uanset hvor hurtigt man bevæger sig. Hvis du for eksempel kaster med en bold, vil boldens hastighed set for andre afhænge af, hvor hurtigt du bevæger dig i forhold til den. Men sådan er det ikke med lys. Det er det, Einsteins relativitetsteori postulerer. Det er bare sådan, naturen er. Og i mere end 100 år er der ingen, der har kunnet modbevise det, selvom der er mange, der bliver ved med at prøve.

Hvad sker der med bilen?

– Hvis det rent faktisk kunne lade sig gøre at køre i en bil med lysets hastighed gennem luft, ville den kunne bevæge sig otte gange rundt om jorden i sekundet. Hvis en tilskuer kunne nå at opfatte bilen med øjet, ville man kunne se, at bilen i sig selv lyste. Den ville begynde at udskille partikler, der ville få den til

Illustration: Louise Thane Jensen

at lyse – det kaldes Cherenkov-lys. Det svarer nogenlunde til den lyd, der fremkommer, når man bryder lydmuren – her bryder man bare en slags "lysmur". Derudover ville bilen

blive uendeligt tung og ville se helt uendeligt kort ud. Uret inden i bilen ville også gå i stå, fordi tiden ville stå stille, set udefra. Men det kan ikke lade sig gøre at køre med lysets

hastighed og kommer sandsynligvis ikke til at kunne ske. Det forbliver altså i science fiction-bøgerne at rejse med lysets hastighed. ■

Snart bachelor? Hvor skal du hen?

På DTU kan du blive civilingeniør på 2 år, hvis du har en relevant naturvidenskabelig bachelorgrad i forvejen. Du kan vælge mellem 28 forskellige kandidatretninger, f.eks. Akvatisk Videnskab og Teknologi, Olie- og Gasteknologi eller Lyd og Akustisk Teknologi. Eller måske er Farmateknologi eller Systembiologi mere dig? Du kan sagtens nå at læse mere om dine muligheder, før du beslutter dig. Der er først ansøgningsfrist d. 1. april.

Læs mere om alle vores kandidatuddannelser på www.dtu.dk

DTU

Bliv kandidat i Kina

LÆS I UDLANDET Aarhus Universitet åbner sammen med de andre danske universiteter fire kandidatuddannelser i Kina. Til sommer er der altså mulighed for at pakke spisepindene og tage til Riget i Midten for at læse sin kandidatgrad.

Af Peter Nicolaisen
pn@adm.au.dk

Til næste semester bliver det muligt for AU-studerende med appetit på ris og uddannelse at rejse til Kina for at tage kandidatdelen af deres uddannelse. Uddannelserne falder inden for fire spor: Water and Environment, Neuroscience, Public Management and Social Development og Innovation Management. Projektet er et samarbejde mellem alle de danske universiteter, og uddannelserne vil derfor være dansk akkrediterede, selvom forelæsningerne foregår på engelsk i et auditorium i en fjern verdensdel.

Attraktiv for virksomheder Studerende med uddannelseserfaring fra Kina på varedeklarationen kan forvente at blive valgt frem for andre, når virksomheder med internationale interesser vælger ansatte fra kandidathylden. Det

vurderer Anders Egeberg, der er Managing Director for COWI China. Han fremhæver, at det især i fremtiden bliver vigtigt med danskere, der forstår sig på Kina.

– Fremover vil vi se, at der kommer en øget samhandel mellem Danmark og Kina. I den forbindelse er det meget væsentligt, at man som dansker forstår sig på den kinesiske kultur. Et studieophold i Kina vil give en god ballast, som helt klart vil gøre den studerende mere attraktiv for virksomhederne, siger Anders Egeberg.

Ophold i Kina betalte sig Sidste år var Mikkel Kring i praktik på den danske ambassade i Beijing. Ud over en masse kulturelle og faglige oplevelser har han også fået en unik position med sig hjem i kufferten. Siden han kom hjem, har han blandt andet brugt sin erfaring fra Kina til at få et studiejob hos Siemens.

– Jeg vil helt klart anbefale at studere i Kina. Deres kultur er meget definerende for, hvordan de agerer i en forretningsmæssig sammenhæng. Det er simpelthen så anderledes, at det er nødvendigt at have været der for at kunne forstå det. Man bliver nødt til at tage ud og mærke den fundamentale forskel, der er. Den kan du ikke læse dig til, siger Mikkel Kring, der lige nu arbejder på sin kandidat i International Economic Consulting.

Hvis du har fået mod på at tage en tur til Kina for at tage din kandidat, skal du skynde dig en smule. Ansøgningsfristen for det toårige ophold på universitetet i nærheden af Beijing er nemlig 1. april. ■

DU KAN LÆSE MERE OM UDDANNELSERNE PÅ GRIBKINA.DK OG SINODANISHCENTER.DK

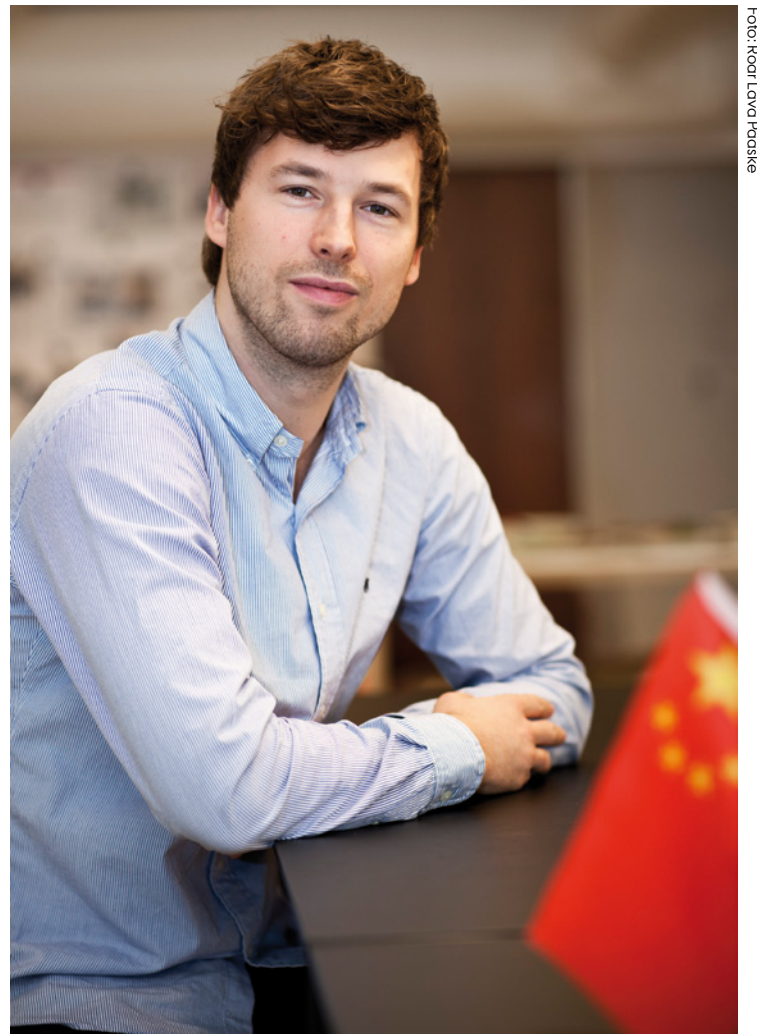

Foto: Roar Lova Rasmussen

Ifølge Mikkel Kring er det vigtigt at være i Kina i et stykke tid for at få noget ud af det. – For eksempel er sproget meget vigtigt, når man har med kinesere at gøre, men det kan ikke læres på et halvt år. Det gør en kæmpe forskel, at man kan sige "Goddag, hvordan går det?"

Århundredets
1700 Festival

Oplysningen til debat

I anledning af Århundredets Festival tager vi temperaturen på oplysningens idealer og principper anno 2012.

Deltagelse er gratis

To eftermiddage sættes oplysningen til debat i Stakladen

Har Gud stemmeret?

– Hvad skal vi med religion i et moderne samfund?

Professor Svend Andersen
møder teolog og journalist
Iben Thranholm

Tirsdag d. 13. marts
Kl. 16.15 - 18.00

Kampen om oplysningen

– Når oplysningen bliver til kulturkamp

Lektor Mikkel Thorup
møder journalist og debattør
Klaus Rothstein

Onsdag d. 14. marts
Kl. 16.15 - 18.00

Debatrækken arrangeres af Folkeuniversitet, Studenterhus Aarhus og alumnemagasinet AUGustus.

Stadig billetter til studenterråds-jubilæum

Det er stadig muligt at købe billetter til Studenterrådets store 80-års-jubilæumsfest den 16. marts. Koncerten foregår i Stakladen, og mens The Eclectic Moniker og Specktors står for musikken, lover Studenterrådet, at der vil være studentervenlige priser i baren! Billetterne koster 40/60 kroner (m/u studiekort) i forsalg og kan købes på Studenterrådets sekretariat.

Se mere på sr.au.dk/80

Følg AU-debatten om ytringsfrihed

I den seneste tid har debatten om ytringsfrihed og medbestemmelse på Aarhus Universitet fyldt godt i de danske medier. Universitetet har derfor oprettet et særligt temasite om netop de emner, hvor en række forskere og studerende bliver interviewet. Find siden på au.dk/autildebat2012

Du kan desuden læse en artikel om *UNivers'* redaktionelle frihed – en debat, hvor blandt andet Studenterrådet har bidraget – på side 3 i denne avis.

Studieadministration: Vi hjælper med STADS

STADS De studerende har oplevet problemer med det nye studieadministrationssystem STADS. Og de har ikke vidst, hvor de skulle gå hen for at få hjælp. Det laver Studieadministrationen nu om på.

Af Lasse Emil Frost

lef@adm.au.dk

At samle otte halvstore systemer til ét stort er en udfordring i sig selv. At klare det uden problemer – det er nærmest umuligt. Sådan må konklusionen være oven på introduktionen af det nye fælles studieadministrative system STADS, der har voldt de studerende en del vanskeligheder.

– Det har hele tiden været forventningen, at der i hvert fald vil opleves forskellige problemer, indtil universitetet har haft et fuldt gennemløb af sit årshjul. Efter startskuddet i oktober har der været et stort arbejde med genopretning af data og tilpasning af nye processer og arbejdsgange, siger leder af AU Studieadministrations forretnings- og systemstøtteenhed, udviklingschef Steffen Skovfoged, og tilføjer, at der nu er bevilget yderligere res-

sourcer til indkøringen og nedsat en række task forces til løsning af de driftsproblemer, som uundgåeligt opstår.

FAQ og feedback

Det løser dog næppe de studerendes aktuelle, konkrete vanskeligheder lige med det samme. Ikke mindst fordi, de hidtil har manglet et sted, de kan gå hen og få hjælp, når for eksempel deres karakterer eller antallet af beståede eksaminer

er forkert indtastet i STADS.

– I udgangspunktet skal de studerende henvende sig på deres eget hovedområdes studieadministrative center, når der opstår konkrete problemer. Derudover arbejder vi også på forskellige feedbackmuligheder, hvor man løbende kan indberette problemer eller mangler i STADS (såkaldte ”bugs”, *red.*), så de kan blive rettet op med det samme. Der er allerede nu etableret en feedback-side på studerende.

au.dk, ligesom vi arbejder på at høre mere grad at inddrage de studerende i fokusgrupper og andre fora, siger Steffen Skovfoged.

Nogle problemer med STADS er imidlertid mere almindelige end andre. De 12 oftest stillede spørgsmål er derfor netop blevet samlet i en FAQ på hjemmesiden for selvbetjeningen.

– Her får de studerende mulighed for selvhjælp, og der er samtidig navn, e-mail og telefonnummer på et menneske, der er klar til at hjælpe, siger Kim Kusk Mortensen, der er studiechef på Science And Technology.

Steffen Skovfoged forsikrer, at der bliver arbejdet ihærdigt på at få STADS til at køre gnidningsfrit.

– Arbejdet er langt fra fuldstændt endnu, og der venter stadig en masse udfordringer ude i horisonten, som vi af gode grunde ikke kan forudsige. Men vi lover at løse problemerne i takt med, at de opstår, siger han. ■

Deltagere og konferenciers på plads til Kapsejladsen

SØDYST Op mod 15.000 studerende forventes at samles i Universitetsparken for at heppe på deres favorithold den 3. maj. Mediciner-festforeningen Umbilicus har nu løftet sløret for både deltagere og konferenciers til den traditionsrige kapsejlads på Aarhus Universitet.

Af Kristian Serge Skov-Larsen

kssl@adm.au.dk

Har du lovet din familie at stå tidligt op til kusinens konfirmation den 4. maj på store bededag eller sagt til din læsegruppe, at hele maj skal stå i eksamenslæsningens tegn?

Hvis et af svarene er ”ja”, bør du nok allerede nu begynde at finde på en god undskyldning. For den 3. maj løber Kapsejladsen – årets største sociale arrangement for studerende – af stablen i Universitetsparken.

Stolt af konferenciers

Folkene bag det store arrangement er mediciner-festforeningen Umbilicus. De er nu allerede klar med både konferenciers og ikke mindst navnene på de tolv deltagende foreninger. Til at lede slagets gang har kapsejladsarrangørerne i år hyret cykelkommentatorerne Jørgen Leth og Dennis Ritter.

– De seneste måneder har vi ligget vandret for at leve op til Kapsejladsens omdømme, og det synes vi i den grad, vi har gjort

med valget af Jørgen Leth og Dennis Ritter. De har vundet stor respekt hos især den sportsinteresserede danske ungdom gennem Jørgen Leths malende skildringer og Dennis Ritters knivskarpe analyser. Det er vi sikre på, at de også kan give publikum til Kapsejladsen, siger Andreas Bugge fra forretningsudvalget i Umbilicus.

Spændingen er udløst

Mest spænding har der været om, hvilke foreninger der i sidste ende

Foto: Rør Lavet Poastie

slap igennem nåleøjet og blev en af de tolv, der i år skal dyste om pokalen ”Det Gyldne Bækken” og ikke mindst den ubeskrivelige ære og universitære udødelighed, det udløser at være på det hold, der er hurtigst over søen og i bund med øllen.

Men nu er spændingen udløst, og de tolv deltagere bliver Politologisk Forening, Juridisk Selskab, Søstrene, Humbug, Psykologerne, Ingeniørerne, Umbilicus, Økonomisk Forening, Svederen (lærerne), Idræt, Apollonia og Tågekammeret. ■

DU KAN LØBENDE LÆSE MERE OM KAPSEJLADSEN PÅ www.au.dk/kapsejlads

Freedom of speech at AU

The Danish media have been focusing a good deal recently on freedom of speech and the decision-making process at Aarhus University. As a result, the university has set up a special site covering these topics, containing interviews with a range of researchers and students. All these articles will be translated into English, so this is a good place to go if you want to keep up with the debate but don't understand the Danish newspapers.

You will find the site at au.dk/autildebat2012

Is there really life on Mars?

When you send a robot to Mars, any repairs that need doing along the way can be pretty expensive or even completely impossible. So a group of AU researchers are helping NASA to program a piece of software that can predict some of the situations the robot might encounter when it lands on the red planet.

"We've developed a tool that can produce highly advanced computer models of the actual Mars robot and the environment it will meet. This will enable us to make a detailed description of the most important mechanical, electronic and control-related challenges that the robot will face," reports Peter Gorm Larsen from Aarhus University. Read more about the project at au.dk/en

Illustration: ESA-AOES Medialab

The rules of the road

TRAFFIC When you arrive in Denmark you learn quickly that you simply can't get by without a bike. But what might be less obvious to you is that the Danes tend to observe strict cycling conventions and rules. *UNivers* takes you on a guided cycling trip.

By **Melissa Hutsell**
meh@adm.au.dk

Twenty-two per cent of the residents of Aarhus use their bikes to get to work or school every day, and 35 per cent use their bikes on a daily basis. The average cyclist bikes 5-6 kilometres a day, a figure that is increasing. The Danes have strict cycling conventions and rules, and they learn the highway code from an early age. But for those who are new to Aarhus, these rules might not be so clear.

Veri Hu is an international student from Germany who is studying French, Spanish and Scandinavian Studies at AU, and she definitely relies on her bike. "I ride it every day, to university, downtown and so on," she says.

Veri has experienced other cyclists and cars honking or yelling at her several times when she did things wrong. For her, the hardest things to remember about the Danish biking laws are "Not driving on the wrong side of the road, and walking next to my bike when I'm on a zebra crossing." She explains that "In Germany the rules are much easier and not that strict."

She thinks that the Danish highway code is easy enough to follow once you know it. "I didn't know the rules when I arrived, but I learned fast and people told me when I made mistakes." However, Veri says that she would have

appreciated some kind of guide for cyclists when she first got to Aarhus.

Watch out for potholes in the roads

Pablo Celis is a project manager and civil engineer in the Traffic and Transport Department of the Municipality of Aarhus. He reports that Danish and international students experience different problems when cycling in traffic. The biggest problem for Danes is their speed, which causes accidents and leads to misunderstandings. The biggest problem for international students involves getting to know not only the city but also the bike they're riding on. For instance, at the moment international students need to watch out for potholes in the roads, which are extremely dangerous especially during winter. The ice sometimes makes these holes bigger overnight, explains Celis. "You have to keep your wits about you. If you're from Denmark you know these things; but if you're from California you don't," he says. He feels that Aarhus could do more to keep people informed – after all, it is a city full of students.

Road rage

Dorte from Denmark, who is studying for a Master's degree in Media Science at AU, says that she rides her bike every day too. Dorte is completely familiar with the highway code in Aarhus. "When I was

Photo: Jesper Røis

younger we got a course in biking, so I know all the rules. I think it's easy to remember these rules, but that's probably because I'm used to them." She explains that she sometimes yells and rings her bell at other bikers "Because they don't know the rules!"

Dorte says that it would be helpful if the international students could attend a class or course when they first arrive in Denmark because many of them aren't used to biking and use their bikes often.

According to Pablo Celis, one of the problems for Danish road-users is that cyclists and car drivers have to share the same limited space. "It can cause road rage," he says. Even though the Danes might look as if they're obeying all the rules of the road, there is also lots of bad behaviour, like biking through red lights at intersections or biking over pedestrian crossings. "Most problems come from aggressive drivers and cyclists, and this is a problem in terms of safety."

Every year in the last week of February and the first week of March, the police run a campaign to encourage better behaviour. "This minimises bad behaviour and teaches cyclists to do things right by giving them a fine when they do things wrong," reports Celis. "When bikers break the rules it gives cycling a bad image. This is why we have to improve." ■

Suggestions on how to ride safely:

- Keep your eyes open and take more care.
- Have your bike serviced and maintained on a regular basis.
- Never underestimate the time it takes to brake and come to a standstill.
- Always look four times before crossing an intersection – keep your eye on cars turning left or right in front of you.
- Pump your tyres (there are stations for this around the city and along bike routes) and wear a helmet (the hospital reports that when accidents occur most people can simply walk home afterwards providing they had a helmet on).

Offence	Fine
No lights after lighting-up time	DKK 700
Using a hand-held mobile phone while cycling	DKK 1,000
Defective brakes, reflectors etc.	DKK 700
Ignoring a red light	DKK 1,000
Cycling against the flow of traffic	DKK 1,000
Cycling on a pedestrian crossing	DKK 700
Cycling in the wrong direction in a bike lane	DKK 700
Ignoring road signs or arrows	DKK 700
Failing to give way when necessary	DKK 1,000
Failing to give hand signals	DKK 700
Cycling without keeping your hands on the handlebars	DKK 700
Cycling on pavements or paths for pedestrians	DKK 700
Hanging on to another vehicle	DKK 700
Cycling two on a bike (fine for both)	DKK 700
Wrong road position before/while turning	DKK 700
Having a bell that does not work	Warning

AARHUS UNIVERSITET

"Selvfølgelig kan oplyste unge mennesker ikke spises af med kokosnødder"

Læs de to vicedirektørers svar til de studerende, der kalder AU's kampagner fordummende, på side 4

UNIVERS

STUDENTER
SIDERNE

NYHEDER ■ INTERNATIONAL ■ STUDIELIV ■ TEMA: DEBATKULTUR ■ FLYTNING ■ STADS ■ OG MEGET, MEGET MERE ...

Foto: Jesper Røis

DEBATSKABER ELLER DØRMÅTTE?

Kan *UNIVERS* bruges til andet end de våde vinterstøvler?
Debat om avisens fremtid > **SIDE 11**

THE RULES OF THE ROAD

WHEN YOU ARRIVE IN DENMARK YOU LEARN QUICKLY THAT YOU SIMPLY CAN'T GET BY WITHOUT A BIKE. UNIVERS TAKES YOU ON A GUIDED CYCLING TRIP.

READ MORE > **PAGE 19**

VIKINGETIDEN TUR/RETUR

ARKÆOLOGISTUDERENDE JANNIE M.S.H. CHRISTENSEN HAR I FORSKNINGENS NAVN VENDT RYGGEN TIL CIVILISATIONEN I 2 ½ MÅNED.

LÆS MERE > **SIDE 14-15**

KANDIDAT I KINA

AARHUS UNIVERSITET ÅBNER SAMMEN MED DE ANDRE DANSKE UNIVERSITETER FIRE KANDIDATUDDANNELSER I KINA.

LÆS MERE > **SIDE 17**

DEBATKULTUR PÅ AU

UNIVERS' TEMA OM DEBATKULTUR: EN RÆKKE FORSKERE GIVER DERES BUD PÅ DEBATKULTUREN DENGANG OG I DAG.

LÆS MERE > **SIDE 10-11**

LÆS
OGSÅ
I DETTE
NUMMER